

Noi reglementări privind înscrierea la ora de Religie. Decizii, comunicate, luări de poziție

Nota Redacției: *Publicăm mai jos principalele decizii, comunicate și luări de poziție din perioada septembrie 2014 – martie 2015, implicate în schimbarea reglementărilor pentru înscrierea elevilor la ora de Religie și aplicarea noilor reguli. Acestea au la origine bătălia juridică dusă, începând cu ani în urmă, de profesorul Emil Moise. Deși privește o măsură procedurală, schimbarea rezultată din hotărârea judecătorei Paraschiva Dumitru și a judecătorilor constituționali are o importanță considerabilă pentru exercițiul libertății de gândire, conștiință și religie în România.*

I. Întâmpinarea profesorului Emil Moise adresată Judecătoriei Buzău

Judecătoria Buzău
Dosar nr. 22884/200/2014

Note (concluzii) scrise privind recunoașterea vătămării mele și a fetei mele în exercitarea drepturilor fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viață privată, în legătură cu dreptul la educație, de către Liceul de Artă „Margareta Sterian” Buzău și obligarea pârâtei la plata unor despăgubiri cu titlu de daune morale ca răspundere civilă delictuală

Stimată Doamnă Președinte,

Prin prezenta, urmare a dezbaterilor din data de 3.11.2014, vă rog să îmi permiteți depunerea notelor (concluziilor) scrise, în cauza ce face obiectul Dosarului nr. 22884/200/2014, în care mă constituie reclamant împotriva Liceul de Artă „Margareta Sterian” Buzău (numit *Liceul de Artă*).

În continuare voi prezenta situațiile, *de facto* și *de jure*, care au motivat cererea adresată instanței de judecată, detaliind susținerile pe fondul cauzei deduse judecății.

Concluzii scrise referitoare la fondul cauzei deduse judecății.

Situațiile de facto și de jure care au motivat cererea adresată instanței

Pentru o mai clară evidențiere a situațiilor *de facto* și *de jure*, le voi prezenta în două secțiuni:

I.1. Prezentarea generală, așa cum a fost redată în cererea de chemare în judecată;

I.2. Prezentarea detaliată, așa cum a fost redată în dezbaterile din ședințele publice în fața completului de judecată.

I.1. Prezentarea generală a situațiilor de facto și de jure

În data de 8.03.2013, în conformitate cu prevederile Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (*Pactul*), ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (*Convenția*), ale Protocolului adițional la Convenție, ale Protocolului nr. 12 la Convenție, ale Constituției României, ale Legii nr. 272/2004 privind drepturile copilului, ale Decretului nr. 31/1954 (cu preluare și în noul Cod civil), ale Codului civil (cu preluare și în noul Cod civil), ale Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă, ale

O.G. nr. 137/2000, completată, modificată și republicată în temeiul Legii nr. 324/2006, am depus o plângere împotriva Liceului de Artă (Dosar nr. 2954/200/2013), prin care am rugat instanța să constate încălcarea drepturilor mele fundamentale și ale fetei mele, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată și discriminarea la care am fost supus – toate acestea în legătură directă cu dreptul la educație – și să oblige pârâta la plata unor despăgubiri cu titlu de daune morale, în valoare de 1 leu.

Prin cererea inițială am criticat, pe de o parte, reglementarea neconstituțională a situației înscrierii copiilor la ora facultativă de religie, iar, pe de altă parte, modul în care eu, în calitate de părinte, și, fata mea, am fost vătămați în exercitarea drepturilor fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată și la un tratament egal în fața legii, în legătură directă cu dreptul la educație.

La termenul din 28.05.2014, instanța a admis cererea privind neconstituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și din legislația privind educația (Legea nr. 84/1995 și Legea nr. 1/2011) și a disjuns cauza.

Judecătoria Buzău a constituit un nou dosar (nr. 10005/200/2014), privind recunoașterea discriminării la care eu și fata mea am fost supuși, cu privire la exercitarea dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Prin sentința nr. 15317 din 29.09.2014 instanța a admis cererea sub toate capetele, a recunoscut actele de discriminare la care eu și fata mea am fost supuși și a dispus obligarea pârâtei la plata unor despăgubiri cu titlu de daune morale în valoare de 1 leu.

La termenul din data 22.09.2014, instanța a disjuns din nou cauza. Ca urmare a disjungerii s-a constituit dosarul sus-menționat în care critica principală vizează încălcarea drepturilor mele fundamentale – și ale fetei mele la: libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată, în directă legătură cu dreptul fundamental la educație al fetei mele și al meu de a-mi educa propriul copil după valorile pe care sunt îndreptățit să le asum și să le împărtășesc.

I.2. Prezentarea detaliată a situațiilor de facto și de jure

Pentru a fi angajată răspunderea civilă delictuală, art. 998-999 și art. 1003 C.civ. prevăd întrunirea următoarelor condiții: a) existența unei fapte ilicite; b) existența unui prejudiciu; c) existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu; d) vinovăția.

Deși este neîndoielnic că toate aceste condiții sunt întrunite în cauză, pârâta necontestând existența lor, le voi analiza pe rând. Față de specificul cauzei deduse judecătii, aceste cerințe trebuie analizate în concordanță cu prevederile tratatelor internaționale la care România este parte, în special ale Convenției europene și cu prevederile Constituției României.

Convenția – în art. 9 recunoaște și reglementează, totodată, dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, statuat prin prevederile art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile politice și civile, ratificat de România prin Decretul nr. 212/1974. Art. 8 din Convenție statuează că orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie. Totodată, prin Protocolul adițional la Convenție – art. 2 – este recunoscut dreptul părinților de a asigura educația și învățământul copiilor „conform convingerilor lor religioase și filozofice”.

a) *Existența unei fapte ilicite – presupune existența oricărei fapte prin care sunt cauzate prejudicii unei persoane*

Prin constrângerea la care am fost supus pentru a depune o petiție ca fata mea să nu mai frecventeze cursurile facultative ale disciplinei *Religie*, predate de un preot ortodox, pârâta a

comis o faptă. În susținerea plângerii adresate instanței de judecată, voi demonstra că această faptă este ilicită.

În prezentarea argumentelor, voi încerca să cercetez următoarele chestiuni pentru deslușirea cauzei deduse judecării:

- *Există vreun drept sau interes legitim care să justifice demersul meu în instanță?*
- *Dacă există un atare drept și mi-a fost încălcat, îmi oferă legile României un remediu?*
- *Remediul constă oare în confirmarea încălcării drepturilor fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viață privată, în legătură directă cu dreptul la educație al fetei mele și cu dreptul meu de a-mi educa după propriile valori copilul și la plata unor despăgubiri cu titlu de daune morale?*

Situația de facto

În data de 11.02.2010, după lungi discuții telefonice cu diriginta clasei, am fost chemat la școală și, după alte discuții cu directoarea unității școlare, invocându-se prevederi ale Legii învățământului, am fost obligat, contrar drepturilor mele fundamentale – la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, la viață privată și la tratament egal în fața legii – să depun o petiție, înregistrată la nr. 387, prin care să anunț că fata mea nu frecventează cursurile disciplinei confesionale, facultative, *Religie*.

În fapt, începând cu anul școlar 2009-2010, fata mea, elevă în clasa a IX-a a Liceului de Artă, a decis să nu mai frecventeze cursurile disciplinei facultative, confesionale, *Religie*, predate de un preot creștin-ortodox, fapt pentru care a primit acordul meu și al soției mele.

Disciplina *Religie* este una confesională și trebuie să se predea ca atare în învățământul preuniversitar, respectându-se, așa cum prevăd reglementările legale menționate și cum Curtea Constituțională a statuat prin DCC nr. 72/1995, dreptul părinților de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror educație le revine.

Caracterul de disciplină confesională este evident și, de asemenea, recunoscut, pe de o parte, prin prevederile legale, iar pe de altă parte prin programele școlare – care cuprind elemente de cateheză, liturgică și dogmatism, documente elaborate de Biserica Ortodoxă Română și aprobate de Ministerul Educației pentru această disciplină. Caracterul confesional este confirmat și prin faptul că orele de *Religie* sunt susținute (de un preot ortodox), cu acordul unei instituții religioase (Episcopia Buzăului și Vrancei).

Pe tot parcursul semestrului I, în mod nelegal, profesorul de *Religie*, preot ortodox, i-a trecut fetei mele absențe în catalog pentru neparticiparea la ora confesională de *Religie*, oră la care copiii se închină, spun rugăciuni și le sunt prezentate elemente de cateheză, liturgică și dogmatism, conform programei școlare. Acumularea absențelor în catalog constituie o amenințare care se materializează, conform Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, cu scăderea notei la purtare – la un număr de minim 10 absențe – respectiv cu exmatricularea din școală, la un număr de 40 de absențe.

În convorbirea telefonică, diriginta clasei în care învăța fata mea, m-a invitat la școală pentru „a discuta unele probleme în legătură cu comportamentul fetei mele”. După repetate refuzuri de a-mi comunica în ce constă „problemele” menționate – și după la fel de repetatele mele insistențe, doamna dirigintă mi-a explicat că este vorba despre cele 12 absențe ale fetei mele de la ora confesională de *Religie*, predată în școală de un preot ortodox. I-am explicat acesteia că știu de acest fapt și că nu are rost să vin la școală, solicitând ca unitatea de învățământ să procedeze în mod legal.

În mod nelegal, doamna dirigintă mi-a spus că, deși mai este doar o oră (de *Religie*) până la încheierea primului semestru, a vorbit cu preotul ortodox și acesta este dispus să treacă fetei mele în catalog două note de 10 și să îi anuleze toate absențele, cu condiția să vină la ora de *Religie*, aspect deosebit de grav. Convorbirea a continuat, tot la telefon, cu doamna directoare, care mi-a transmis că nu mă interesează situația copilului meu (!), deși i-am explicat că știu că fata mea nu participă la ora confesională de *Religie*, predată de un preot creștin-ortodox și am rugat-o, de asemenea, să respecte și să aplice prevederile legale.

În acest context, am fost nevoit să mă deplasez la Liceul de Artă și să am o discuție cu doamna directoare. După ce i-am explicat că eu nu doresc ca fata mea să participe la ora de *Religie*, oră la care nici ea nu dorește să participe, și ca atare nu trebuie să depun o cerere în care să solicit scutirea de la a frecventa această disciplină, ci trebuie ca școala să nu o înscrie, contrar prevederilor din Codul penal, la aceste cursuri confesionale, aceasta a declarat că mi-a înțeles argumentele, însă a precizat că nu exclude exmatricularea fetei mele, atunci când va acumula un număr de 40 de absențe la disciplina facultativă, confesională, *Religie*, conform Regulamentului de funcționare a unităților de învățământ.

Cum fapta de a obliga o persoană, prin constrângere, să participe la serviciile religioase ale unui cult sau să îndeplinească un act religios legat de exercitarea unui cult, este reglementată ca infracțiune în art. 318 C.pen. (art. 381 C.pen. actual), am refuzat să depun o petiție prin care să solicit ca fata mea să nu fie supusă acestei infracțiuni. Infracțiunile sunt fapte pe care cetățenii și instituțiile sunt obligați/obligate să nu le comită și astfel o persoană nu poate fi constrânsă să solicite să nu se (mai) comită aceste infracțiuni împotriva ei ori a copiilor ei, această constrângere constituind un abuz.

Ținând cont, însă, de respectarea interesului superior al copilului, pentru a evita crearea unei situații similare și pentru a opri trecerea în catalog a absențelor la această disciplină, care ar fi avut consecințe deosebit de grave mergând, de la scăderea notei la purtare, până la exmatricularea din școală a fetei mele și atragerea oprobriului asupra ei, am fost nevoit, contrar voinței mele, să solicit, prin petiția înregistrată la nr. 387/2010 și depusă, în copie, la dosarul cauzei, ca fata mea să nu frecventeze cursurile facultative ale disciplinei confesionale *Religie*, predate de un preot creștin-ortodox.

Obligația ilicită la care am fost supus, pentru a depune o cerere – contrar drepturilor mele fundamentale și ale fetei mele la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viață privată, în legătură cu dreptul la educație, a fost continuată și în anii școlari care au urmat: 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, efectele acesteia producându-se până în prezent.

Pe cale de consecință, m-am adresat instanței de judecată, cu rugămintea de a constata săvârșirea fetei ilicite prin încălcarea drepturilor fundamentale, ale mele și ale fetei mele, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viață privată, în legătură directă cu dreptul fundamental la educație și de a obliga pârâta la plata unor despăgubiri cu titlu de daune morale, în valoare de 1 leu.

Astfel,

- art. 318 C.pen. (art. 381 C.pen. actual) califică drept infracțiune, și sancționează cu închisoarea de la o lună la șase luni, sau cu amendă, fapta de a obliga o persoană, prin constrângere, să participe la serviciile religioase ale vreunui cult, sau să îndeplinească un act religios legat de exercitarea unui cult (sancțiunea este închisoarea până la doi an în noul Cod penal);

- art. 9 alin. (1) din Legea nr. 84/1995, preluate de prevederile art. 18 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, reglementează *Religia* ca disciplină parte din trunchiul comun;

- art. 4 din Ordinul ministrului Educației nr. 3410 din 16.03.2009 definește trunchiul comun ca fiind o structură educațională în care sunt cuprinse alocările orare corespunzătoare tuturor disciplinelor de învățământ care se studiază în mod obligatoriu în cadrul unei specializări;

- programa școlară a disciplinei *Religie* cuprinde elemente specifice confesionale, de dogmatică, catehism și liturgică, iar orele sunt susținute (de un preot ortodox), cu acordul unei instituții religioase (Episcopia Buzăului și Vrancei);

În aceste condiții, fata mea era obligată să participe la orele disciplinei confesionale, *Religie*, încalcându-i-se, ei și mie, ca părinte, dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Este adevărat că, prevederile art. 9 alin. (2) din Legea nr. 84/1995, preluate prin prevederile art. 18 alin. (2) din Legea nr. 1/2011, dau posibilitatea părinților să solicite, în scris, ca elevul să nu frecventeze orele de religie, dar această reglementare nu anulează caracterul obligatoriu al studierii religiei, din următoarele considerente:

- în primul rând, până la solicitarea scrisă a părinților, copilul este obligat să studieze disciplina confesională *Religie*, contrar prevederilor internaționale, constituționale și ale legislației naționale cu privire la dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la dreptul la educație, faptă sancționată prin prevederile Codului penal;

- în al doilea rând, odată ce *Religia*, ca disciplină confesională, a fost reglementată ca făcând parte din trunchiul comun și deci, așa cum definește Ministerul Educației această sintagmă, ca fiind disciplină obligatorie, se creează o presiune asupra copiilor și părinților acestora care îi determină să acționeze cu greu sau chiar să nu acționeze, în situația în care ar dori să nu frecventeze disciplina confesională *Religie* (au fost evidențiate, de altfel, de foarte multe ori, în rapoarte ale organizațiilor neguvernamentale din România sau internaționale, ori în rapoarte oficiale, foarte multe modalități prin care, pe de o parte statul a reglementat diverse metode care au condus la astfel de presiuni, iar pe de altă parte nu a sancționat abuzurile care s-au comis ca urmare a acestor presiuni; pe rolul instanțelor penale din Buzău a fost prezentat un caz în care un profesor de religie, preot ortodox, a fost acuzat că a bătut un elev și a calomniat o elevă imediat după ce aceștia au solicitat conducerii școlii, în scris, că nu doresc să mai participe la orele de religie, situație în care, într-o anumită fază procesuală s-a dispus chiar începerea urmăririi penale, prin hotărâre definitivă – menținută, deci, de instanța de recurs);

- în al treilea rând, fapta de a obliga un părinte sau un elev să depună o cerere după ce copilul a fost introdus la ora confesională de *Religie*, implică obligarea părintelui sau a elevului de a-și declina apartenența/ neapartenența confesională, faptă ilicită, care contravine prevederilor art. 8 și 9 din Convenție, art. 2 din Protocolul adițional, sancționată prin prevederile art. 3 alin. (1) și art. 5 alin. (6) din Legea nr. 489/2006 și prin prevederile internaționale.

Odată ce fapta de a obliga o persoană, prin constrângere, să participe la serviciile religioase ale unui cult, sau să îndeplinească un act religios legat de exercitarea unui cult este infracțiune, sancționată prin prevederile C.pen., sunt nelegale prevederile care pun părinții în situația de a solicita în scris să nu se comită această infracțiune cu privire la copiii lor; este ca și cum, spre exemplu, părinții ar trebui să solicite în scris să nu se aplice pedepse corporale copiilor lor în școală, faptă sancționată prin prevederile C.pen.; dacă o faptă este sancționată ca infracțiune prin prevederi ale legii penale, ar fi un abuz ca persoanele să fie obligate să

solicite în scris să nu fie supuse acestor infracțiuni (cu atât mai grav ar fi cazul când persoanele supuse infracțiunilor ar fi copiii din școlile publice, care ar trebui astfel să aștepte o solicitare din partea părinților ca infracțiunile să înceteze); această prevedere legală, este cu atât mai ciudată cu cât, în cazul unei infracțiuni comisă de un adult, împotriva unui alt adult, nu se impune această condiție, pe când în cazul în care subiectul activ este statul, iar subiectul pasiv este copilul, acesta din urmă poate fi abuzat dacă o altă persoană nu a cerut încetarea abuzului (!).

Prin sentința nr. 15317/2014, Judecătoria Buzău a confirmat că situația prezentată reprezintă o deosebire, o preferință, în defavoarea mea și a fetei mele și o excludere de la exercitarea dreptului fundamental la educație, care au avut ca scop și efect restrângerea și înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor fundamentale, ale mele și ale fetei mele, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată, în domeniul educației publice, fapte care constituie discriminare, astfel cum este definită prin prevederile O.G. nr. 137/2000, completată prin Legea nr. 48/2002, O.G. nr. 77/2003, Legea nr. 27/2004, Legea nr. 324/2006.

Totodată, situația prezentată reprezintă o vătămare a mea și a fetei mele în exercitarea drepturilor fundamentale de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată, statuate în art. 8 și 9 ale Convenției europene a drepturilor și libertăților fundamentale și în art. 2 al Pactului adițional și reglementate prin prevederile Legii nr. 272/2004 privind drepturile copilului și ale Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă.

Drepturile civile și politice sunt drepturi esențiale, constituind osatura Convenției europene a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectiv rațiunea sa de a exista. Aceste drepturi apar ca fiind drepturi care presupun o libertate de alegere și de acțiune a indivizilor, ca libertăți autentice, precum și o abținere din partea statului.

În susținerea situației create, profesorul de *Religie*, preot, diriginta clasei și conducerea Liceului de Artă, au invocat prevederile legislației învățământului (art. 9 din Legea nr. 84/1995, respectiv art. 18 din Legea nr. 1/2011) ale căror prevederi încalcă drepturile convenționale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată, în legătură cu dreptul fundamental la educație, drepturi consacrate în acte și tratate internaționale ratificate de România, în Constituția României și în legislația națională privind drepturile copilului și libertatea religioasă.

În contextul menționat, suntem în situația în care cadrele didactice și conducerea Liceului de Artă au aplicat prevederile discriminatorii ale legislației educației, contrar prevederilor internaționale, constituționale și naționale privind libertatea religioasă și de conștiință și dreptul la viața privată. Într-o situație precum aceasta, având de ales între legislații aflate în contradicție, dar care se situează pe același palier normativ (ambele intră în categoria legilor organice, conform art. 73 din Constituție), soluția poate fi găsită prin apel la principiile de drept.

Principiul de drept aplicabil în cauza dedusă judecării este principiul libertății, supraordonat principiului libertății de gândire, de conștiință și de religie, statuat prin art. 9 din Convenție, în legătură cu art. 2 din *Pact* și prin art. 29 din Constituție, principiu care dă întâietate prevederilor legislației privind libertatea de gândire, de conștiință și de religie. Cu atât mai mult cu cât dreptul consacrat de principiul respectiv este reglementat printr-un text de lege, poate fi invocat în fața judecătorului național.

Dacă directorul unei unități de învățământ poate invoca, la limită, lipsa calificării juridice – deși instituțiile ierarhic superioare, Inspectoratul Școlar ori Ministerul Educației, ar putea

suplini această lipsă prin compartimentele specifice – nu același lucru se poate spune în legătură cu instanța de judecată, care are obligația de a soluționa un diferend în cazul în care în discuție sunt două legi aflate în contradicție, pe același palier de autoritate juridică. Or, soluția în această situație se găsește prin apel la principiile de drept.

În plus, ideea care stă la baza Convenției europene a drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale este ideea unei Europe a libertăților, care este, de altfel, înscrisă în actul de Constituire a Consiliului Europei. De asemenea, art. 6 alin. (1) al Tratatului de la Amsterdam prevede ca Uniunea Europeană se întemeiază, printre altele, pe principiile libertății și al respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Situația de jure

În art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile politice și civile se menționează că

1. Orice persoană are dreptul la libertatea gândirii, conștiinței și religiei; acest drept implică libertatea de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, prin ... învățământ.

2. Nimeni nu va fi supus vreunei constrângeri putând aduce atingere libertății sale de a avea sau de a adopta o religie sau o convingere la alegerea sa.

3. Libertatea manifestării religiei sau convingerilor nu poate fi supusă decât restricțiilor prevăzute de lege și necesare pentru ocrotirea securității, ordinii și sănătății publice ori a moralei sau a libertăților și drepturilor fundamentale ale altora.

4. Statele părți se angajează să respecte libertatea părinților de a asigura educația religioasă și morală a copiilor lor, în conformitate cu propriile lor convingeri.

Comitetul pentru Drepturile Omului din cadrul O.N.U., autor al *Pactului*, a emis în 1993 un amplu *Comentariu General* privind art.18. Acesta subliniază faptul că, termenii „religie” și „credință” trebuie interpretați în sens larg, protejând credințele teiste, nonteiste și ateiste, precum și dreptul de a nu împărtăși nici o religie sau credință. Articolul „nu permite niciun fel de limitări în ceea ce privește libertatea de gândire sau conștiință sau libertatea de a avea sau de a îmbrățișa o religie sau o credință, conform propriei alegeri”. Nimeni nu poate fi constrâns să-și dezvăluie apartenența la o religie sau la o credință: acest lucru este asigurat prin art. 18 și prin dreptul la viață privată, stabilit în art. 17 al Convenției (Comitetul pentru Drepturile Omului, *Comentariul General* 22, 1993, HRI/GEN/1/Rev.5, p. 144). „Faptul că adepții unei religii constituie majoritatea populației, nu va împiedica asupra exercitării nici unuia dintre drepturile prevăzute de Convenție și nu va da naștere la nici o discriminare împotriva adepților altor religii sau împotriva necredincioșilor” (ibidem, p. 145).

Este important de precizat că, așa cum *Curtea europeană* a statuat în jurisprudența sa (cauza *Kokkinakis*, precit.) dreptul de a avea credințe nu îi privește numai pe credincioși, ci și pe ateii, pe agnostici și persoanele complet indiferente.

Cu privire la dreptul copilului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la limitările privind manifestarea religioasă (art. 14 din Convenția internațională privind drepturile copilului, adoptată de O.N.U. în 1990 și ratificată de România prin Legea nr. 18/1990), Comitetul pentru drepturile omului subliniază faptul că restricțiile sunt permise „doar dacă limitările sunt prevăzute de lege și sunt necesare pentru a proteja siguranța publică, ordinea publică, sănătatea sau bunele moravuri ori drepturile fundamentale și libertățile celorlalți. Statele Părți trebuie să pornească de la ideea de a proteja drepturile garantate de Pact. Limitările impuse trebuie să fie stabilite de lege și trebuie aplicate într-un mod care să nu vieceze

drepturile garantate în art. 18. Comitetul observă că parag. 3 al art. 18 trebuie interpretat în mod strict: nu sunt permise restricții pentru motive care nu sunt specificate acolo, chiar dacă acestea ar fi permise ca restricții la alte drepturi protejate prin *Pact*, cum ar fi pentru securitatea națională. Limitările se pot aplica doar pentru scopurile pentru care au fost prevăzute și trebuie să fie direct legate de nevoia specifică în legătură cu care sunt invocate și proporționale cu aceasta. Restricțiile nu pot fi impuse pentru scopuri discriminatorii și nu pot fi aplicate într-un mod discriminatoriu” (ibidem, p. 145).

De asemenea, Comitetul pentru Drepturile Copilului, din cadrul O.N.U., a constatat că pot apărea probleme care afectează viața privată a copilului și în legătură cu religia în școli. Luând în discuție reglementările din Norvegia, prin care se poate renunța la orele de educație religioasă, Comitetul a ridicat problema nevoii de a respecta viața privată a copilului în ceea ce privește credința sa: „Comitetul remarcă faptul că, deși există un sistem opțional de renunțare pentru copiii care doresc să fie scutiți de educația religioasă obligatorie, acesta le impune părinților să depună o cerere formală prin care este dezvăluită credința copilului, lucru care constituie o încălcare a dreptului lor la viață privată” (Norvegia IRCO, Add. 23, par. 9).

Comentând Raportul Secundar al Norvegiei, Comitetul a sugerat că noul sistem pentru scutirea de la anumite secțiuni ale programei de cunoștințe religioase este discriminatoriu: „Comitetul este preocupat de faptul că abordarea din Legea nr. 61/1998 a Statului Parte, referitoare la învățământul primar, secundar și liceal, care introduce o nouă programă privind „Religii, Cunoștințe și Educație Etică” poate fi discriminatorie. Comitetul este preocupat, în special, de modul în care se acordă scutirile pentru copiii și părinții care nu doresc să participe la procesul de predare a acestei materii”. „Comitetul recomandă Statului Parte să revizuiască implementarea noii programe și să aibă în vedere un proces alternativ de acordare a scutirilor” (Norvegia 2RCO, Add. 126, parag. 26 și 27).

De altfel, aceasta a fost și poziția Curții Europene a Drepturilor Omului, în cauzele care au avut ca obiect respectarea dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, iar în ceea ce privește similaritatea cu susținerile din pricina dedusă judecății în dosarul de față, în cauza *Folgero c. Norvegia*.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a ridicat libertatea de gândire, de conștiință și de religie la rangul de drept substanțial al *Convenției*, mai întâi indirect, în cauze precum *Kokkinakis c. Grecia*, sau *Hoffmann c. Austria*, apoi în mod direct, în cauze precum *Otto Preminger c. Austria* sau *Manoussakis și alții c. Grecia*. Așa cum Curtea remarca în cauza *Buscarini și alții c. San-Marino*, importanța contenciosului legat de art. 9 este considerabilă și reprezintă un „bun prețios”, fiind în joc de la pluralismul consubstanțial, până la societatea democratică.

Art. 2 din Protocolul adițional nr. 1 la Convenție completează protecția convențională.

Astfel, în jurisprudența sa Curtea a statuat că în domeniul școlar, convingerile religioase și filozofice ale părinților trebuie să fie respectate (*Kjeldsen Busk Madsen și Pedersen c. Danemarca*).

În cauza *Folgero c. Norvegiei*, un grup de părinți (Folgero și alții), copiii acestora și o asociație umanistă, s-au adresat Curții Europene a Drepturilor Omului în 2002, solicitând să se constate ingerința statului în viața privată, protejată prin prevederile art. 8 al Convenției și vătămarea exercitării drepturilor fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, garantat prin art. 9 al Convenției și a dreptului la educație în conformitate cu propriile valori religioase ori filozofice, statuat prin prevederile art. 2 din Pactul adițional.

În acea perioadă, programa școlară privind disciplina religie, în învățământul public, cuprindea atât elemente de istoria religiilor cât și elemente confesionale, elevilor fiindu-le permisă scutirea frecventării disciplinei *Religie*, printr-o cerere semnată de părinți, doar pentru acea parte a materiei *Religie* care cuprindea elemente confesionale.

În cauza dedusă contenciosului european, petenții reclamau că restricția de a li se permite scutirea frecventării orei de *Religie* doar pentru acea parte a programei care cuprinde elemente confesionale, reprezintă o vătămare a exercitării drepturilor fundamentale menționate, garantate prin Convenția europeană și prin Protocolul adițional.

Prin Hotărârea din 29.06.2007, Curtea europeană a admis cererea apreciind că modul în care Norvegie a reglementat posibilitatea scutirii elevilor de a frecventa ora de *Religie* contravine prevederilor art. 2 din Protocolul adițional la Convenție.

În motivarea hotărârii – par. 98-100 – Curtea europeană a reținut că, prin obligația de a depune o cerere pentru scutirea de la ora de *Religie*, statul obligă persoanele la a dezvălui informații privind religia personală sau convingerile filosofice, care constituie unele dintre cele mai intime aspecte ale vieții private, ceea ce poate constitui o violare a prevederilor art. 8 și 9 ale Convenției. Astfel, Curtea a apreciat că punerea părinților în situația de a se întreba dacă este rezonabil să depună o cerere pentru scutirea de la ora de *Religie* este o potențială bază pentru conflict, care poate pune părinții în situația, contrară voinței lor, de a renunța la dorința de a-și scuti copiii de la frecventarea disciplinei respective.

În lumina celor expuse, Curtea a apreciat că sistemul de scutire criticat în cauză, era în măsură să expună părinții la o sarcină dificilă, cu riscul de a-și expune propria viață privată și astfel potențialul conflict îi poate determina să renunțe la depunerea cererii privind scutirea, ceea ce contravine dreptului fundamental al acestora de a le fi respectate convingerile în scopul prevăzut în art. 2 din Protocolul adițional, interpretat în lumina art. 8 și 9 ale Convenției.

Separat de reclamanții din cauza *Folgero c. Norvegiei*, patru cupluri de părinți din Norvegia s-au adresat Comitetului pentru Drepturile Omului din cadrul O.N.U., care a decis că modul în care acestora le este impusă scutirea de la frecventarea orei de *Religie* pentru copiii lor contravine prevederilor Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice.

În cadrul reuniunii din 24.06.2013, Consiliul Uniunii Europene a adoptat *Orientările UE privind promovarea și protecția libertății de religie sau de convingere*. La pct. 7 al actului se afirmă că „U.E. se concentrează asupra dreptului indivizilor de a crede sau de a nu crede și de a-și manifesta liber convingerile. U.E. nu evaluează fundamentele diferitelor religii sau convingeri sau lipsa acestora, ci se asigură că dreptul de a crede sau de a nu crede este garantat. U.E. este imparțială și nu este aliniată niciunei religii sau convingeri specifice”.

La punctele 9, 10 și 14 se reiterează și se asumă prevederile statuate prin actele O.N.U., astfel: „Libertatea de religie sau de convingere este consacrată la art. 18 din Declarația universală a drepturilor omului și, respectiv, din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, care ar trebui interpretate în lumina *Comentariului general nr. 22 al Comitetului pentru drepturile omului al O.N.U.*”

În acord cu aceste dispoziții, UE a reamintit că „libertatea gândirii, a conștiinței, cea religioasă sau de credință se aplică de manieră egală tuturor persoanelor. Este o libertate fundamentală care include toate religiile sau credințele, inclusiv pe cele care nu au fost practicate în mod tradițional într-o anumită țară, credințele persoanelor care aparțin minorităților religioase, precum și convingerilor non-teiste și ateiste”.

Cu privire la limitările libertății de a-și manifesta religia sau convingerile, se statuează că „acestea trebuie să fie conforme cu standardele internaționale și trebuie interpretate în mod strict. Limitările din alte motive, precum securitatea națională, nu sunt permise. Pe baza art. 18 alin. (3) din *Pact* și astfel cum se expune în Comentariul general 22, orice limitări trebuie să corespundă următoarelor criterii: trebuie să fie prevăzute de lege, să nu fie aplicate într-un mod care viciază drepturile garantate la art. 18, să fie aplicate doar pentru scopurile pentru care au fost prevăzute, să fie direct legate și proporționale cu nevoia specifică pentru care au fost create și să nu fie impuse pentru scopuri discriminatorii sau aplicate într-un mod discriminatoriu”.

La pct. 23 al actului se „reamintește că dreptul internațional al drepturilor omului îi protejează pe indivizi, nu religia sau convingerea *per se*. Protecția unei religii sau a unei convingeri nu poate fi invocată pentru a justifica sau a tolera o restricție sau o încălcare a unui drept al omului exercitat de indivizi singuri sau împreună cu alții”.

Cu titlu de exemplu, la pct. 41 se afirmă că „restricțiile frecvente impuse de către state includ... cerința pentru copiii din cadrul minorităților religioase sau a celor constituite pe criteriul convingerii de a primi educație confesională în convingerile majorității... Abuzurile din partea actorilor nestatali includ ... practicarea forțată a normelor religioase și acte de violență”.

La pct. 5 al actului, se reafirmă faptul că „în Europa, libertatea de religie sau de convingere este protejată în special prin art. 9 din Convenția europeană a drepturilor omului și prin art. 10 din Carta drepturilor fundamentale a UE”.

În conformitate cu prevederile art. 9 al Convenției Europene a Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului, „9.1. Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include și libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, în public sau în particular, prin cult, învățământ. 9.2. Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora”.

În baza art. 2 al Protocolului adițional al Convenției, nimănui nu i se poate refuza dreptul la instruire. Statul, în exercitarea funcțiilor pe care și le va asuma în domeniul educației și al învățământului, va respecta dreptul părinților de a asigura această educație și acest învățământ conform convingerilor lor religioase și filosofice.

Art. 14 din Convenția O.N.U. cu privire la drepturile copilului, ratificată de România prin Legea nr. 18/1990, impune statelor părți respectarea dreptului copilului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, iar Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, stipulează, în art. 25: copilul are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

În art. 146 din Legea nr. 272/2004 privind drepturile copilului se precizează că prevederile legii se completează cu alte reglementări care se referă la drepturile copilului, inclusiv cu prevederile cuprinse în convențiile și tratatele internaționale la care România este parte.

Pe de altă parte, în conformitate cu art. 2 alin. (2), și cu art. 4 lit. g), principiul interesului superior al copilului este impus inclusiv în legătură cu drepturile și obligațiile ce revin părinților copilului, ca reprezentanți legali ai acestuia, iar în baza art. 6 lit. d), g) și k), printre principiile în conformitate cu care se realizează respectarea și garantarea drepturilor copilului

se numără primordialitatea responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului, respectarea demnității copilului și asigurarea protecției împotriva abuzului și exploatării copilului.

Părinții sunt obligați să întreprindă toate măsurile necesare pentru realizarea drepturilor copilului și să coopereze cu persoanele fizice și persoanele juridice care exercită atribuții în domeniul îngrijirii, educării și formării profesionale a copilului [art. 32 lit. d) și e)].

Conform prevederilor art. 1 al Declarației pentru eliminarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare bazate pe religie sau convingere, elaborată de Adunarea Generală a O.N.U. în 1981, nimeni nu trebuie să fie subiectul vreunei obligații care ar diminua libertatea de a avea o religie sau o credință după propria alegere. În vederea realizării obiectivelor *Declarației* expresia „intoleranță și discriminare bazate pe religie sau convingere” este definită ca „orice distincție, excludere, restricție sau preferință bazate pe religie sau convingere și care au ca scop sau efect anularea sau diminuarea recunoașterii, posedării sau exercitării, pe baze egale, a drepturilor și libertăților ființei umane” (art. 2).

Conform art. 5. alin (3) al *Declarației*, copilul trebuie să fie educat în spiritul înțelegerii, toleranței, prieteniei, respectului pentru libertatea de religie și convingere a altora, în deplină conștiință a faptului că energia și talentele sale trebuie să fie devotate în a sluji semenilor săi.

Libertatea de gândire, de conștiință și de religie sunt elemente fundamentale în concepția fiecăruia despre viața personală, trebuind astfel să fie în întregime respectate și garantate.

În conformitate cu prevederile art. 5 alin. (2) din Legea nr. 272/2004 privind drepturile copilului, răspunderea pentru creșterea și asigurarea dezvoltării copilului revine în primul rând părinților, aceștia având obligația de a-și exercita drepturile și de a-și îndeplini obligațiile față de copil.

Constituția României, precizează, în art. 29: „(1) Libertatea gândirii și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nicio formă; (2) Libertatea de conștiință este garantată, ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc; (6) Părinții au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine”.

Aceste prevederi constituționale, reglementate și prin norme internaționale, sunt reflectate explicit în acte normative cu referire la educație. Conform prevederilor art. 1 alin. (3) din Constituție, România este stat de drept, în care, printre altele, *drepturile cetățenilor și dreptatea reprezintă valori supreme și sunt garantate*.

În baza art. 21 al Constituției României, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor și a intereselor sale legitime. Ministerul Educației și unitățile de învățământ subordonate, au obligația de a înlătura orice discriminare săvârșită în unitățile publice de învățământ.

În concluzie

La prima chestiune cercetată pentru deslușirea cauzei deduse judecății, se poate afirma că fapta Liceului de Artă „Margareta Sterian” Buzău de a mă constrânge să depun o cerere pentru ca fata mea – înscrisă automat la ora confesională de *Religie* – să nu mai fie obligată să urmeze cursurile confesionale de *Religie*, predate de un preot creștin ortodox, constituie o faptă ilicită, sancționată ca atare prin prevederi internaționale, Constituția României și prevederi ale legislației naționale privind dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată.

Liceul de Artă „Margareta Sterian” Buzău ne-a încălcat, atât mie, cât și fetei mele, drepturile fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viață privată, în legătură directă cu dreptul la educație.

Totodată, Liceul de Artă, *mi-a vătămat unele interese legitime, pe care le am în calitate de părinte.*

Ca probatoriu, instanța mi-a admis proba cu înscrieri și am depus la dosar, în copie (indicând și sursele unde pot fi găsite), susținerile publice ale domnului Mircea Miclea, psiholog și Ministru al Educației, Asztalos Csaba, Președinte al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Mihaela Gună, Președinte al Federației Naționale a Asociațiilor Părinților din România. Toate aceste persoane susțin în interviurile acordate că ora de religie confesională, în unitățile publice de învățământ din România ar trebui predată doar copiilor ai căror părinți și-au exprimat în mod expres dorința în acest sens și nu așa cum se practică în mod curent, copiii fiind obligați să urmeze cursurile acestei discipline facultative, urmând ca părinții (celor) care nu doresc să depună o cerere în acest sens.

De asemenea, la dosar a fost depus în copie interviul acordat de Andrei Ștefan Anghel, cercetător român la Harvard, care critică modalitatea de obligare a copiilor din România să frecventeze ora confesională de *Religie* și constrângerea părinților de a depune o solicitare scrisă în cazul în care nu doresc aceste cursuri și un articol în care se menționează la ce abuzuri este supus un copil ai cărui părinți au solicitat să nu frecventeze cursurile disciplinei facultative, confesionale, *Religie*.

A mai fost depusă în copie afirmația doamnei Monica Macovei, europarlamentar, care în campania privind alegerile președințiale, la care a fost candidat, susține proiectul eliminării *Religiei*, ca disciplină confesională, din învățământul public din România.

Tot în copie, au fost depuse sumarul cercetării naționale, derulate de Liga Pro Europa, cu referire la educația religioasă în școlile publice din România – ale cărei concluzii evidențiază și abuzul privind înscrierea obligatorie a copiilor la ora confesională, *Religie* – și un demers al Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință care evidențiază la ce abuzuri sunt supuși părinții și elevii care nu doresc să frecventeze cursurile disciplinei confesionale, facultative, *Religie*.

Totodată, a fost depus și un extras dintr-un raport oficial, redactat de Președinția României, din care redau în cele ce urmează.

Prin art. 1 din Decizia nr. 2 din 13.01.09, Președintele României înființează *Comisia Prezidențială pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice din România*, denumită în continuare *Comisia*, care funcționează în cadrul Administrației Prezidențiale.

Comisia a reunit o serie de experți în politici sociale, asistență socială, demografie, statistică socială și alte domenii conexe, care au avut ca scop, pe de o parte realizarea unei diagnoze a politicilor sociale, demografice și a situației distribuirii și redistribuirii resurselor și, pe de altă parte, formularea de propuneri pentru reducerea riscurilor și promovarea incluziunii sociale în contextul apartenenței României la UE și al crizei economice mondiale. În acest context, *Comisia* nu și-a propus realizarea unor cercetări de teren noi, ci utilizarea studiilor actuale și a expertizei din lumea academică pentru a elabora un raport independent.

În pagina a șasea, parag. 4, depusă în copie la dosar, partea finală a raportului „Riscuri și inechități sociale în România”, elaborat de *Comisie* – (http://www.presidency.ro/static/CPARSSDR_raport_extins.pdf) – se precizează că „Până și preoții, de asemenea o categorie socială cu influență mare în comunități și la nivel politic central au obținut privilegii (salarii

din bani publici, subvenționarea masivă a construcției și reparațiilor bisericilor, obligativitatea predării religiei în școală care asigură venituri absolvenților de teologie)”.

b) *Existența unui prejudiciu* – constă în rezultatul, în paguba suferită de o anumită persoană ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite

Constrângerea de a depune o cerere pentru ca fata mea să nu mai fie obligată să urmeze cursurile confesionale de *Religie*, predate de un preot creștin ortodox, în condițiile în care obligarea unei persoane să asiste la evenimente de natură religioasă sau să aibă comportamente de natură religioasă constituie infracțiune, constituie o vătămare a mea și a fetei mele în exercitarea drepturilor fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată, în legătură directă cu dreptul la educație și totodată un prejudiciu nepatrimonial.

Astfel, situația creată a determinat contactarea mea telefonică de către diriginta clasei și directoarea unității școlare care m-au avertizat asupra „comportamentului neadecvat” al fetei mele, manifestat prin refuzul acesteia de a participa la ora confesională de *Religie*, predată de un preot creștin-ortodox, invitarea mea la școală și încercarea de a mă convinge să depun o cerere contrar drepturilor mele fundamentale la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și la viața privată. Totodată, fata mea a fost nevoită să suporte presiunile profesorului de *Religie*, preot, ale doamnei diriginte și ale altor cadre didactice, ca urmare a nefrecventării cursurilor confesionale de *Religie*.

Prejudiciul înregistrat există în mod cert și constă în resimțirea de către mine și de către fata mea a impactului produs de conduita pârâtei, prin atitudinea conducerii unității de învățământ, a dirigintei, a preotului-profesor și a altor cadre didactice, atitudini care sunt prin ele însele de natură să prejudicieze imaginea publică a mea și a fetei mele, ceea ce a produs, în mod evident, un prejudiciu moral.

Prejudiciul suferit de mine și de fata mea ca urmare a acestor atitudini are caracter cert, actual și de nereparat, constând în atingerea deosebit de gravă adusă unora dintre drepturile fundamentale.

c) *Existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu, în sensul că acea faptă a provocat acel prejudiciu*

Demersul procesual este fundamentat pe ideea încălcării de către pârâtă a drepturilor fundamentale, ale mele și ale fetei mele, la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, cu consecința lezării altor drepturi fundamentale și anume: dreptul la educație și dreptul la viața privată.

Legătura de cauzalitate între acțiunea ilicită și prejudiciu rezultă *ex rem*, din chiar săvârșirea faptei, prin vătămarea valorilor sociale fundamentale ocrotite de normele internaționale, constituționale și naționale.

d) *Vinovăția, în sensul că este necesară existența unei culpe a pârâtului*

Pârâta avea posibilitatea și obligația să cerceteze în amănunt cele exprimate de mine, în condițiile în care am oferit, atât doamnei diriginte, cât și doamnei directoare a unității școlare, toate informațiile legale necesare.

Cel puțin în urma discuțiilor cu mine, pârâta ar fi putut solicita un punct de vedere Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Ministerului Educației sau măcar Inspectoratului Școlar, instituție supraordonată în cadrul căreia funcționează și un compartiment juridic.

Cu atât mai mult sunt justificate aceste așteptări, cu cât atât doamna dirigintă, cât și doamna directoare a unității școlare cunoșteau activitatea mea civică și academică ori științifică, activități care sunt de notorietate ca urmare a popularizării acestora pe canalele mass-media și a discuțiilor la care am fost invitat în cadrul instituției respective.

Astfel, sunt cunoscut în societate ca participant la evenimentele din Decembrie 1989, acțiunile mele fiind confirmate și distinse prin conferirea titlului de Luptător pentru victoria Revoluției române din Decembrie 1989, a unor brevete și medalii comemorative oferite de Președintele României. Din 1992 sunt membru fondator al Asociației Club 22 a luptătorilor în Revoluția din Decembrie 1989.

De asemenea, activitatea mea civică este recunoscută larg, atât la nivel local, cât și la nivel național și internațional. Sunt membru în mai multe organizații neguvernamentale, iar din 2007 sunt președintele Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, în care am și calitatea de inițiator al înființării acesteia.

Prin activitățile mele, atât în calitate de cetățean, dar și ca membru al unor O.N.G.-uri, am inițiat și derulat proiecte civice, am participat la conferințe și sesiuni de comunicări, am sesizat și am colaborat cu autorități publice locale, naționale, sau internaționale, sau am inițiat și câștigat numeroase procese în instanțele de judecată, cu privire la drepturile omului, ale animalelor și ale mediului înconjurător, am editat o broșură cu privire la drepturile copiilor care a fost distribuită în toate unitățile de învățământ din județul Buzău, am inițiat proiecte de acte normative, am colaborat cu cabinete de avocatură în soluționarea unor spețe specifice, am donat peste 1000 de reviste și cărți pe problematica drepturilor omului, la mai multe biblioteci județene, universitare, comunale ori școlare.

Foarte multe din activitățile civice derulate au vizat drepturile copiilor.

Ca activitate academică, am urmat cursurile a două facultăți (Filozofie și Drept), ambele la Universitatea București, a unui masterat și a unui doctorat (ambele la Școala Națională de Studii Administrative și Politice), cursuri postuniversitare la Universitatea Babeș Bolyai, Cluj, la Central European University, Budapesta sau Utrecht University, Olanda. Am susținut lucrări la Universitatea Humboldt din Berlin sau la Universitatea din Marburg, Germania, am absolvit cursuri de formare de formatori prin intermediul Parlamentului European, la Bruxelles.

Ca activitate publicistică am publicat articole în ziare locale, începând din 2001, sau în publicații naționale ori internaționale, în reviste de specialitate (drept, cultură și atitudine civică), sunt coautor la 3 cărți. În anul 2002 am primit premiul I la o sesiune de comunicări, iar lucrarea a fost publicată într-o carte, într-o revistă de drept și într-o revistă internațională de studiul religiilor și ideologiilor.

Sunt invitat periodic la posturile locale și naționale de radio și televiziune, din 2012 sunt invitat permanent la unul din posturile locale de televiziune, iar una dintre publicațiile locale îmi publică un articol, săptămânal, în editorial, pe tema drepturilor omului.

Ca urmare a activităților depuse, în 2003 am fost invitat la Parlamentul European și la Comisia Europeană, într-o vizită de lucru, alături de alte persoane din România care s-au implicat în activitatea de promovare a drepturilor omului și de combatere a discriminării. Totodată, din 2010 concurez la competiții sportive organizate în scopuri umanitare, participând până acum la 14 maratoane și la 13 semi-maratoane, în țară și străinătate. Toată activitatea mea civică și publicistică, în vederea promovării drepturilor omului s-a desfășurat și se desfășoară pe bază de voluntariat, nefiind retribuit. În activitatea profesională, în calitate

de cadru didactic, în fiecare an școlar am obținut calificativul *foarte bine* la evaluarea anuală obligatorie.

Imputabilitatea (vinovăția) faptei ilicite decurge și din poziția psihologică a părâtelor față de propria conduită, atitudine care rezultă din lipsa acestora de la toate termenele acordate de instanța de judecată și de la administrarea probei cu interogatoriu propus de mine.

În dreptul civil, indiferent de împrejurarea că fapta a fost săvârșită din intenție sau din culpă, răspunderea pentru repararea prejudiciului este aceeași, respectiv obligația de reparare integrală.

Pe cale de consecință, vă rog să rețineți existența cumulativă a condițiilor răspunderii civile delictuale. În acest sens, constrângerea la care am fost supus a fost de natură a aduce atingere unui drept fundamental al meu și al fetei mele, și anume, dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie cu consecința lezării drepturilor fundamentale la educație și la viață privată.

De drept, prezenta este întemeiată pe prevederile art. 18 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ale art. 8 și 9 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ale art. 2 din Protocolul adițional la Convenție, ale art. 1, 11, 20, 21 și 29 din Constituția României, ale art. 54 din Decretul nr. 31/1954 (preluate și în art. 252 și 253 C.civ.), ale art. 998, 999, 1003 C.civ. din 1964 (preluate și de noul Cod în art. 1439 C.civ.), ale Legii nr. 272/2004 privind drepturile copilului, ale Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă.

Vă mulțumesc!

Vă rog, Doamnă Președinte, să primiți distinsele mele considerații,

10.11.2014
Emil Moise

Doamnei Președinte al Judecătoriei Buzău

II. Sentința civilă a Judecătoriei Buzău

Judecătoria Buzău
Secția civilă
Dosar nr. 10005/200/2014
Sentința civilă nr. 15317
Ședința publică de la 29 septembrie 2014
Completul compus din:
Președinte: Paraschiva Dumitru
Grefier: Mirela Ciobanu

Pe rol judecarea cauzei civile disjuncte din dosar nr. 2954/200/2013 având ca obiect pretenții - despăgubiri cu titlu de daune morale pentru discriminarea la care a fost supus privind pe reclamantul Moise Emil domiciliat în Buzău [...] în contradictoriu cu părâtul *Liceul de Artă Margareta Sterian* cu sediul în Buzău, str. Bucegi, nr. 6, jud. Buzău,

intervenientul accesoriu Tănase Silviu cu domiciliul ales în Buzău [...], intervenienta accesorie Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință cu sediul în Buzău, str. Democrației, nr. 42, jud. Buzău. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din dată de 22.09.2014 consemnate prin încheierea de ședință din această zi, când instanța la solicitarea petentului a amânat pronunțarea pentru a depune concluzii scrise.

După deliberare,
INSTANȚA

Deliberând asupra prezenței acțiuni civile

Prin cererea înregistrată la această instanța sub nr. 10005/200 din 22.05.2014 disjunsă din cauza civilă nr. 2954/200108.02.2013 reclamantul Moise Emil și intervenienții accesorii Tănase Silviu și Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință au solicitat în contradictoriu cu pârâțul *Liceul de artă Margareta Sterian* pronunțarea unei sentințe prin care să se dispună obligarea pârâtului la plata sumei de 1 leu cu titlu de despăgubiri daune morale că urmare a discriminării la care a fost supus.

Dezbaterile au avut loc în ședința publică din dată de 22.09.2014 consemnate prin încheierea de ședință din această zi, când instanța la solicitarea petentului a amânat pronunțarea pentru a depune concluzii scrise.

După deliberare

În motivarea în fapt a cererii completate după disjungere, reclamantul și intervenienții accesorii învederează instanței că: începând cu anul școlar 2009-2010, fiica sa, elevă în clasa a X-a a acestui liceu, a decis să nu mai frecventeze cursurile disciplinei facultative confesionale *Religie* primind acordul părinților. La sfârșitul primului semestru după trecerea în catalog în mod nelegal a absențelor la această disciplină facultativă *Religie*, petentul părinte a fost chemat la școală pentru a discuta situația fetei cu privire la scăderea notei la purtare conform Regulamentului de organizare și funcționare a unităților de învățământ acumulând 12 absențe.

După discuții cu diriginta și directoarea școlii, a fost obligat contrar drepturilor sale fundamentale la libertatea de conștiință și la tratament egal în fața legii să depună o petiție prin care anunța ca fiica să nu frecventeze cursurile disciplinei confesionale facultative *Religie*, disciplină care trebuie să se predea în învățământul preuniversitar așa cum prevăd reglementările legale și de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 72/1995.

Fapta de a obliga o persoană prin constrângere să participe la serviciile religioase ale unui cult sau să îndeplinească un act religios legat de exercitarea unui cult este reglementată ca infracțiune.

Având în vedere că trecerea în catalog a absențelor ar fi avut consecințe grave de la scăderea notei la purtare până la exmatricularea din școală, reclamantul a fost nevoit contrar voinței sale, să solicite ca fiica sa să nu frecventeze cursurile facultative ale disciplinei confesionale *Religie*. Această obligație ilicită la care a fost suspus pentru a depune o cerere contrar dreptului fundamental la libertatea de conștiință a fost continuată și în anii următori până în prezent.

Ca urmare, în data de 11.02.2010, după discuții cu diriginta clasei și cu directoarea liceului, fiind invocate prevederi ale Legii învățământului, a fost obligat contrar drepturilor

săle fundamentale la libertatea de conștiință și la tratament egal în fața legii să depună o petiție înregistrată sub nr. 387 din 11.02.2010 prin care să anunțe ca fiica sa să nu frecventeze cursurile disciplinei confesionale, facultative, *Religie*. Reclamantul arată că, fapta de a obliga o persoană, prin constrângere, să participe la serviciile religioase ale unui cult sau să îndeplinească un act religios legat de exercitarea unui cult, constituie infracțiune potrivit art. 318 C.pen. în vigoare în anul 2010 și art. 381 C.pen. actual, astfel că, a refuzat să depună o petiție prin care să solicite că față să nu fie supusă acestei infracțiuni.

Se precizează însă că, ținând cont de interesul superior al copilului, pentru a evita crearea unei situații similare și pentru a opri trecerea în catalog a absențelor la disciplina *Religie*, care ar fi avut consecințe grave mergând de la scăderea notei la purtare până la exmatricularea din școală a fetei sale, a fost nevoit contrar voinței sale să solicite în scris printr-o cerere că fiica sa să nu frecventeze cursurile facultative ale disciplinei confesionale *Religie* predate de un preot creștin ortodox. Această obligație ilicită la care a fost supus a fost continuată și în anii școlari 2010-2011, 2011-2012, 2012-2013, efectele acesteia producându-se se până în prezent.

Reclamantul susține că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege pentru a fi angajată răspunderea civilă delictuală în sarcina părții prevăzute de art. 998-999 și art. 1003 C.civ., respectiv existența faptei ilicite, existența unui prejudiciu, existența unui raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu și vinovăția.

În drept au fost invocate prevederile Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice (Pactul) ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția), ale Protocolului adițional la Convenție, ale Constituției României, ale Legii nr. 272/2004, ale Decretului nr. 31/1954, ale Codului civil în vigoare de la 10 octombrie 2011, ale O.G. nr. 137/2000, republicată, modificată și completată.

Petentul a depus în susținere înscrisuri filele 3, 16-31 și concluzii scrise filele 32-41 și a solicitat că probatorii înscrisuri.

În susținerea cererii petentului au fost depuse și două cereri de intervenție accesorii formulate de Tănase Silviu și Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință Buzău.

Legal citată, părata nu a formulat întâmpinare conform art. 155 C.proc.civ., nu s-a

prezentat în instanța și nu a solicitat probatorii din care să rezulte o altă situație decât cea susținută de petent și intervenienții accesorii.

Analizând actele și lucrările dosarului pe baza probatoriului administrat constând în înscrisuri, instanța va reține următoarele:

Dispozițiile art. 25 din Legea nr. 272/2004 prevăd imperativ, în alin. (1): „copilul are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie”.

Prevederile art. 4 alin. (2) și art. 16 alin. (1) din Constituția României statuează că „România este patria tuturor cetățenilor săi fără deosebire de religie”, respectiv „cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”.

Discriminarea este definită – în art. 2 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare – drept orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de

- printre altele – religie, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

La alin. (3), legea prevede că „sunt discriminatorii prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a aceluși scop sunt adecvate și necesare”.

Potrivit art. 1 alin. (3) din Constituție, „România este stat de drept, în care, drepturile cetățenilor și dreptatea reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

În temeiul dispozițiilor art. 21 al Constituției României, „orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor și a intereselor sale legitime”.

În conformitate cu dispozițiile art. 27 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „persoana care se consideră discriminată poate formula, în fața instanței de judecată o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun”.

Desigur Ministerul Educației și unitățile de învățământ au obligația de a înlătura orice discriminare săvârșită în unitățile publice de învățământ.

Cu toate acestea, pârâta *Liceul de Artă Margareta Sterian – Buzău*, l-a constrâns pe petent să depună în scris o cerere pentru ca fiica sa să nu mai fie obligată să urmeze cursurile confesionale de *Religie*, predate de un preot creștin ortodox, faptă ilicită, sancționată de prevederile internaționale mai sus menționate, prevederi interne din legi, ordonanțe și Constituția României, faptă prin care petentului și fiicei sale le-a fost încălcat dreptul fundamental la egalitatea de șanse, la un tratament nediscriminatoriu în legătură cu dreptul fundamental la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Potentul a fost constrâns să depună o cerere scrisă pentru ca fiica să nu mai urmeze cursurile confesionale de *Religie*, predate de un preot creștin ortodox, în condițiile în care părinților copiilor care doresc să frecventeze aceste cursuri nu le-a fost solicitat acordul expres pentru a beneficia de acest drept, fapta ilicită a pârâtei ce constituie o discriminare în legătură cu dreptul fundamental la libertatea de gândire, de conștiință, de religie și un prejudiciu nepatrimonial resimțit de petent și fiica sa prin impactul produs de conduită pârâtei, prin atitudinea conducerii unității de învățământ, a dirigintei, atitudinii care prin ele însele prejudiciază imaginea publică a petentului și fiicei sale, evident un prejudiciu moral.

În concret, petentul că și părinte a fost contactat telefonic de către dirigintă clasei și directoarea liceului, persoane care l-au avertizat asupra comportamentului inadecvat al fiicei sale, manifestat prin refuzul acesteia de a participa la ora confesională de *Religie*, predată de un preot creștin ortodox și invitat la școală în încercarea de a-l convinge să depună o cerere contrar libertății sale de conștiință.

Acest prejudiciu moral suferit de petent are un caracter, cert, actual și de nereparat.

În prezenta cauză, demersul procesual este fundamentat pe ideea încălcării de către pârâtă a dreptului fundamental al petentului și al fetei sale, la egalitatea în fața legii, cu consecința lezării altor drepturi fundamentale: dreptul la educație și dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Legătură de cauzalitate între acțiunea ilicită și prejudiciu rezultă *ex rem*, din săvârșirea faptei, prin vătămarea valorilor sociale fundamentale ocrotite de normele internaționale și naționale.

Pentru a rezolva această problema, pârâta avea obligația în urmă discuțiilor cu petentul să solicite un punct de vedere Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Ministerului Educației, Inspectoratului Școlar Județean.

Aceste informații erau foarte necesare, având în vedere și formația profesională a petentului, cunoscut că fiind participant la evenimentele din Decembrie 1989 pentru care i s-a conferit titlul de „Luptător pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989”; membru fondator al Asociației Club 22 a luptătorilor din Revoluția din Decembrie 1989; activitate civică la nivel național, internațional, fiind președintele Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință; absolvent de cursuri de formare de formatori prin intermediul Parlamentului European; coautor a 3 cărți; cadru didactic de notorietate.

Vinovăția-culpa pârâtei decurge din poziția de indiferență față de această cauză, prin neprezentarea la instanță a unui reprezentant, prin nedepunerea întâmpinării, prin nesolicitarea de probe din care să rezulte o altă situație decât cea prezentată și susținută cu probe de petent.

Față de cele prezentate instanța apreciază că sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de art. 998-999 și art. 1003 C.civ.

Pe de altă parte acordarea prejudiciului moral semnifică o reparație morală de principiu, dar că nu există criterii legale de determinare a cuantumului unor astfel de despăgubiri, practica judiciară stabilind că despăgubirile morale nu trebuie să constituie un motiv de îmbogățire fără justă cauză. Prejudiciul moral nu poate fi stabilit prin rigori abstracte stricte, din moment ce el diferă de la persoană la persoană, în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărui caz.

De aceea, nici Curtea Europeană, atunci când acordă despăgubiri morale nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate.

Or, judecând în echitate, instanța constată că în prezenta cauză suma de 1 leu solicitată de petent, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit, este o sumă simbolică, modică dar suficientă pentru a oferi o reparație completă pentru atingerea adusă dreptului la tratament egal în fața legii cu consecința lezării drepturilor fundamentale la educație și la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Având în vedere considerentele de fapt mai sus prezentate și dispozițiile legale prevăzute de art. 18 din Pact, art. 9 și 14 din Convenție, art. 1, 4, 11, 16, 20, 21, și 29 din Constituția României, art. 998-999 și 1803 C.civ., art. 186, 4, art. 1, 2, 3 și 27 din O.G. nr. 137/2000 completată și modificată, art. 25 din Legea nr. 272/2004, instanța apreciază că cererea petentului astfel cum a fost disjunsă, având ca obiect încălcarea dreptului fundamental la tratament egal în fața legii, este întemeiată, urmând să o admită.

Pentru aceleași considerente de fapt și de drept va admite și cele două cereri de intervenție accesorie formulate. Pe cale de consecință va obliga pârâta către reclamant la plata sumei de 1 leu cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit prin încălcarea dreptului fundamental la egalitate în fața legii.

**Pentru aceste motive,
în numele legii,
hotărâște**

Admite capătul de cerere, astfel cum a fost disjuns, având ca obiect daune morale pentru încălcarea dreptului fundamental la egalitate în fața legii, formulat de petentul Moise Emil

domiciliat în Buzău [...] în contradictoriu cu pârâtă *Liceul de Artă Margareta Sterian - Buzău* cu sediul în Buzău, str. Bucegi, nr. 6, jud. Buzău.

Obligă pârâta către reclamantul Moise Emil la plata sumei de 1 leu cu titlu de despăgubiri - daune morale.

Admite cererile de intervenție accesorii formulate de Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință cu sediul în Buzău, str. Democrației, nr. 42, jud. Buzău, și Tănase Silviu cu domiciliul ales în Buzău [...].

Definitivă.

Cu drept de recurs în termen de 15 zile de la comunicare.

Pronunțată în ședința publică astăzi 29.09.2014.

III. Decizia Curții Constituționale a României

Decizia nr. 669 din 12 noiembrie 2014,

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea învățământului nr. 84/1995, art. 18 alin. (1) și (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale

Augustin Zegrean – președinte

Valer Dorneanu – judecător

Toni Greblă – judecător

Petre Lăzăroiu – judecător

Mircea Ștefan Minea – judecător

Daniel Marius Morar – judecător

Mona-Maria Pivniceru – judecător

Puskás Valentin Zoltán – judecător

Tudorel Toader – judecător

Afrodita Laura Tutunaru – magistrat-asistent

Cu participarea în ședința din 4 noiembrie 2014 a reprezentantului Ministerului Public, procuror Carmen-Cătălina Gliga.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii învățământului nr. 84/1995 și Legii educației naționale nr. 1/2011, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excepție ridicată de Emil Moise în Dosarul nr. 2.954/200/2013 al Judecătoriei Buzău — Secția civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 537/D/2014.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința din 4 noiembrie 2014, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, a autorului excepției, personal și în calitate de reprezentant al părților Silviu Tănase și Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, și au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea, în temeiul art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a amânat succesiv pronunțarea pentru 11 noiembrie 2014 și, respectiv, 12 noiembrie 2014.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 28 mai 2014, pronunțată în Dosarul nr. 2.954/200/2013, Judecătoria Buzău – Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii învățământului nr. 84/1995, ale Legii educației naționale nr. 1/2011 și ale art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excepție ridicată de Emil Moise într-o cauză având ca obiect soluționarea plângerii formulate în contradictoriu cu o instituție de învățământ preuniversitar.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține că prevederile din Legea nr. 84/1995 preluate de dispozițiile Legii nr. 1/2011 sunt neconstituționale. Astfel, Religia este reglementată ca disciplină ce face parte din trunchiul comun a structurii educaționale și cuprinde elemente specifice confesionale de dogmatică, catehism și liturgică. Prin urmare, copiii din România sunt obligați să participe la disciplina *Religie*, situație care încalcă dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie, atât a acestora, cât și a părinților lor. Este adevărat că dispozițiile legale criticate dau posibilitatea părinților să solicite în scris ca elevul să nu frecventeze aceste ore, dar această reglementare nu anulează caracterul obligatoriu al studierii disciplinei *Religie*, întrucât până la solicitarea scrisă copilul este obligat să studieze disciplina confesională. Caracterul obligatoriu al acestei discipline ce face parte din trunchiul comun al tuturor disciplinelor obligatorii creează o presiune asupra copiilor și părinților acestora care îi determină să acționeze cu greu sau chiar să nu acționeze în situația în care ar dori să nu frecventeze acele cursuri. Logic ar fi fost ca părinții să fie cei care solicită ca un copil să studieze disciplina *Religie* și nicidecum ca aceștia să fie puși în situația de a solicita în scris că nu doresc frecventarea cursurilor de *Religie* de către copii. Totodată, câtă vreme fapta de a obliga o persoană prin constrângere să participe la serviciile religioase ale unui cult este infracțiune, fiind sancționată de art. 381 din Codul penal, atunci prevederile ce pun părinții în situația de a solicita în scris să nu se comită această infracțiune cu privire la copiii lor sunt neconstituționale; este ca și cum părinții ar trebui să solicite în scris să nu se aplice pedepse corporale copiilor lor în școală, faptă, de asemenea, sancționată de Codul penal. Dacă o faptă este sancționată ca infracțiune, ar fi un abuz ca persoanele să fie obligate să solicite în scris să nu fie supuse acelor infracțiuni.

5. De asemenea, dispozițiile art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 sunt neconstituționale, deoarece condiția referitoare la „înalta competență profesională” nu este dublată de o calificare specifică procedurilor jurisdicționale, neputând fi măsurată în niciun fel.

6. Judecătoria Buzău – Secția civilă opinează că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. Avocatul Poporului apreciază că dispozițiile din Legea nr. 84/1995 preluate de dispozițiile Legii nr. 1/2011 sunt constituționale. Astfel, studiul religiei în conformitate cu opțiunea elevului și acordul părintelui/tutorei legal nu poate fi considerat ca un mijloc de constrângere a subiecților în cauză. Așa fiind, dispozițiile criticate nu pot fi interpretate decât în strictă conformitate cu cele ale art. 29 din Constituție potrivit cărora „Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale”.

Dacă autorul excepției ar fi dorit ca fiica sa să nu participe la orele de religie, avea posibilitatea prevăzută de lege de a solicita în scris acest lucru. Cât privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Avocatul Poporului arată că nu au incidență în cauza de față.

9. Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Guvernul nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

Curtea,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

10. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

11. Obiectul excepției de neconstituționalitate, astfel cum a fost formulat, îl constituie dispozițiile Legii nr. 84/1995 și Legii nr. 1/2011 cu privire la obligativitatea părinților de a depune o cerere pentru a retrage copiii de la orele confesionale de *Religie*, unde aceștia au fost înscriși și ale art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992. Însă, având în vedere notele autorului excepției și considerentele încheierii de sesizare a Curții Constituționale, rezultă că, în realitate, autorul excepției critică, pe lângă dispozițiile art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată (M.Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010), numai dispozițiile art. 9 alin. (1) și (2) din Legea învățământului nr. 84/1995, republicată (M.Of. nr. 606 din 10 decembrie 1999), cu modificările și completările ulterioare până la data intrării în vigoare a noii legi (respectiv Legea nr. 1/2011) și dispozițiile art. 18 alin. (1) și (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011 (M.Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011), care, potrivit art. 361 alin. (1), a intrat în vigoare la 30 de zile de la publicare. Prevederile legale criticate au următorul conținut:

- Art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992: „Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior”.

- Art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 84/1995: „(1) Planurile – cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevul, cu acordul părinților sau al tutorelui legal instituit, alege pentru studiu religia și confesiunea.

(2) La solicitarea scrisă a părinților sau a tutorelui legal instituit, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz situația școlară se încheie fără această disciplină. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină.”

- Art. 18 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1/2011: „(1) Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat, indiferent de numărul lor, li se asigură dreptul constituțional de a participa la ora de religie, conform confesiunii proprii.

(2) La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația

școlară se încheie fără disciplina *Religie*. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină”.

12. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 1 alin. (3) privind statul de drept, art. 4 alin. (2) privind egalitatea între cetățeni, art. 11 referitor la Dreptul internațional și dreptul intern, art. 15 alin. (1) referitor la universalitatea drepturilor și libertăților cetățenilor, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 20 referitor la Tratatul internațional privind drepturile omului, art. 21 alin. (3) referitor la dreptul la un proces echitabil, art. 23 referitor la Libertatea individuală, art. 29 alin. (1), (5) și (6) referitor la libertatea conștiinței, precum și art. 6 – Dreptul la un proces echitabil, art. 9 – Libertatea de gândire, conștiință și religie și art. 14 – Interzicerea discriminării, toate din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 2 din Protocolul adițional la Convenție, art. 1 din Protocolul nr. 12 la Convenție, art. 18 și art. 26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, art. 13 pct. 3 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, art. 2 din Declarația cu privire la eliminarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare bazate pe religie și credință, art. 1, art. 3 lit. d) și art. 5 alin. (1) lit. b) pct. 2 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, ratificată prin Decretul nr. 149 din 2 aprilie 1964.

13. Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, Curtea constată că a fost ridicată într-un dosar care are ca obiect o plângere civilă formulată în contradictoriu cu o unitate de învățământ preuniversitar. Prin urmare, prevederile legale referitoare la înalta competență profesională a judecătorilor Curții Constituționale nu au legătură cu soluționarea cauzei. Așa fiind, în temeiul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, Curtea urmează a respinge, ca inadmisibilă, această excepție.

14. Referitor la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 84/1995 și art. 18 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1/2011, Curtea constată că acestea reglementează, pe de o parte, cu privire la includerea *Religiei* în planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional, ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun și, pe de altă parte, cu privire la posibilitatea ca elevul să nu frecventeze orele de *Religie* cu condiția să se solicite în scris acest lucru de către părinte, tutorele legal sau de către elevul major.

15. Potrivit dispozițiilor art. 65 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1/2011 „(1) Planurile-cadru de învățământ cuprind disciplinele, domeniile de studiu, respectiv modulele de pregătire obligatorii și opționale, precum și numărul minim și maxim de ore aferente acestora”, iar „(2) Trunchiul comun se constituie din disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire obligatorii, iar curriculumul la decizia școlii se constituie din disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire opționale”. În acest sens, planurile-cadru și programele școlare pentru fiecare disciplină sunt elaborate de către instituțiile și organismele abilitate ale Ministerului Educației și Cercetării Științifice și se aprobă prin ordin al ministrului. Cât privește disciplina *Religie*, potrivit art. 2 lit. e) din Metodologia privind elaborarea și aprobarea curriculumului școlar — planuri-cadru de învățământ și programe școlare, aprobată prin Ordinul ministrului educației naționale nr. 3.593/2014, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 490 din 2 iulie 2014, „trunchiul comun (TC) reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, parcursă în mod obligatoriu de elevi în funcție de

nivelul de școlaritate, anul de studiu, filieră, profil și specializare; TC asigură egalitatea de șanse la educație pentru toți elevii”. Totodată, în conformitate cu art. 18 din Legea educației naționale nr. 1/2011, planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat, indiferent de numărul lor, li se asigură dreptul constituțional de a participa la ora de *Religie*, conform confesiunii proprii [a se vedea în acest sens art. 10 din Ordinul ministrului educației naționale nr. 3. 371/2013 privind aprobarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul primar și a Metodologiei privind aplicarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul primar (M.Of. nr. 192 din 5 aprilie 2013)].

16. Având în vedere aceste prevederi, Curtea constată că includerea *Religiei* ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun, nu reprezintă eo ipso o problemă de natură a genera nerespectarea libertății conștiinței, câtă vreme dispozițiile contestate nu generează obligații de natură a urma cursuri având ca obiect o anumită religie, contrară convingerilor fiecăruia. Așa fiind, Curtea constată că prevederile art. 9 alin. (1) din Legea nr. 84/1995 și art. 18 alin. (1) din Legea nr. 1/2011, reprezintă o consacrare a dispozițiilor constituționale ale art. 32 alin. (7) potrivit cărora „Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege”. De aceea, caracterul obligatoriu al *Religiei*, ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun nu poate fi opus elevilor, întrucât instituirea lui are drept scop atingerea exigențelor constituționale mai sus arătate, prin îndeplinirea de către stat a obligației de a include această disciplină în planul-cadru de învățământ. Prin urmare, obligativitatea disciplinei *Religie* este opozabilă numai statului care este ținut de necesitatea organizării învățământului religios prin asigurarea predării *Religiei* pentru cele 18 culte recunoscute [a se vedea și art. 32 din Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, republicată (M.Of. nr. 201 din 21 martie 2014)]. Faptul că alineatele (2) ale art. 9 din Legea nr. 84/1995 și art. 18 din Legea nr. 1/2011 dau elevului drept de opțiune prin instituirea posibilității de a nu participa la aceste cursuri, consacră caracterul opțional al disciplinei, care, de această dată, vizează elevul major, părintele sau tutorele legal instituit pentru elevul minor. Drept urmare, Curtea urmează a respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și alin. (2) teza a doua și a treia din Legea nr. 84/1995, precum și a dispozițiilor art. 18 alin. (1) și alin. (2) teza a doua și a treia din Legea nr. 1/2011.

17. Curtea constată că modul în care legiuitorul a reglementat prin art. 9 alin. (2) teza I din Legea nr. 84/1995 și art. 18 alin. (2) teza întâi din Legea nr. 1/2011 oferta educațională referitoare la disciplina *Religie*, este de natură să afecteze libertatea de conștiință. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (1) din Constituție, individul se bucură de libertatea neîngrădită a gândirii, a conștiinței și a credinței religioase, situație ce conferă consistență liberei dezvoltări a personalității umane ca valoare supremă garantată de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală. Totodată, potrivit art. 32 alin. (5) din Constituție, „învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii”, sens în care învățământul religios vizează atât instituții de învățământ organizate de culte pentru pregătirea personalului propriu de cult în condițiile legii, cât și educația religioasă realizată de școlile de stat în așa fel încât să fie avută în vedere respectarea libertății conștiinței, precum și respectarea dreptului părinților sau a tutorilor de a asigura educația

copiilor lor minori potrivit propriilor convingeri. Tot acest cadru este instituit pentru a asigura protecția convingerilor religioase ale fiecărei persoane.

18. De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (1) teza finală din Legea fundamentală, „Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrară convingerilor sale” și art. 29 alin. (6) din Constituție, „Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine”.

19. Curtea constată că Legea fundamentală garantează părinților dreptul la îngrijirea și educarea copiilor lor și cuprinde dreptul la educarea religioasă. De aceea, este primordial dreptul acestora de a transmite copiilor convingerile proprii legate de probleme religioase. De asemenea, părinții au dreptul de a-și ține departe copiii de convingeri religioase. Însă acest drept de educare nu aparține exclusiv părinților, statul, căruia i s-a încredințat controlul asupra întregului sistem școlar, asumându-și în mod autonom și concurent o misiune proprie de educare, corelativă cu cea a părinților. Rezultă că, pe de o parte, există o obligație negativă a statului de a nu interveni în formarea sau aderarea la o convingere sau credință religioasă, iar, pe de altă parte, există și obligația pozitivă potrivit căreia, în măsura în care persoana se manifestă în sensul studierii sau receptării învățăturilor unui anumit cult sau credință religioasă, să creeze cadrul legislativ și instituțional necesar exercitării drepturilor prevăzute de art. 29 și art. 32 din Constituție. Însă, în niciun caz o persoană nu poate fi pusă *ab initio* în situația de a-și apăra sau proteja libertatea conștiinței, pentru că o asemenea abordare ar contraveni obligației negative a statului, care, în virtutea acestei obligații, nu poate impune studierea religiei. Așa fiind, numai după exprimarea dorinței elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legal instituit pentru elevul minor, de a-și însuși prin studiu preceptele specifice unui anumit cult religios intervine obligația pozitivă a statului de a asigura cadrul necesar menționat. În adoptarea reglementărilor sale în domeniul învățământului, legiuitorul trebuie să țină seama de faptul că art. 29 alin. (6) din Constituție garantează dreptul la învățământul religios și nu obligația de a frecventa cursuri de religie. Sub acest aspect, manifestarea liberă a opțiunilor implică în mod necesar inițiativa proprie a persoanei în sensul frecventării disciplinei *Religie*, iar nu consimțirea tacită sau refuzul expres. Exprimarea unei opinii din perspectiva prevederilor constituționale referitoare la libertatea conștiinței și a religiei aplicabile în domeniul învățământului religios trebuie să aibă întotdeauna un sens pozitiv (persoana alege să studieze religia), iar nu un sens negativ (persoana alege să nu studieze religia), întrucât în cea de-a doua ipoteză persoana este prezumată ca manifestând deja opțiunea de a studia, fiind nevoită să acționeze ulterior pentru excluderea sa din grupul de studiu. Or, o atare reglementare nu reprezintă altceva decât o constrângere a persoanei în manifestarea unei opțiuni, ceea ce de plano, contravine libertății conștiinței consacrată de Constituție.

20. Curtea Constituțională constată că școala trebuie să fie deschisă pentru idei și valori religioase, deoarece, potrivit dispozițiilor art. 29 alin. (2) din Constituție, statul garantează libertatea conștiinței, care trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

21. De aceea, statului îi este interzis să adopte soluții legislative care pot fi interpretate ca fiind lipsite de respect față de convingerile religioase sau filozofice ale părinților, motiv pentru care organizarea activității școlare trebuie să se subordoneze atingerii unui scop de conciliere în exercitarea funcțiilor pe care și le asumă în procesul de educație și de predare a religiei cu respectarea dreptului părinților de a asigura educația în conformitate cu propriile convingeri religioase. Ca parte a sistemului constituțional de valori, libertății de conștiință

religioase îi este atribuit imperativul toleranței, în special în relație cu demnitatea umană garantată de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, ce domină ca valoare supremă întregul sistem de valori. Acest motiv exclude, de principiu, ca activitățile și comportamentele ce izvorăsc dintr-o anumită atitudine de credință ori de convingeri filozofice non-religioase să fie supuse sancțiunilor pe care statul le prevede pentru un asemenea comportament, indiferent de motivațiile de credință ale persoanei în cauză.

22. Pentru a fi deplin respectată libertatea de conștiință și religie, care implică libertatea de a aparține sau nu vreunei religii, consacrate de art. 29 alin. (1), (2) și (6) din Constituție, legiuitorul este ținut de o obligație de neutralitate și imparțialitate. Această obligație este realizată în situația în care statul veghează la respectarea acestor libertăți, consacrand posibilitatea părinților, reprezentanților legali ai elevilor minori, respectiv posibilitatea elevilor majori, de a solicita participarea la orele de religie.

23. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) pct. A lit. d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

**Curtea Constituțională
în numele legii
decide:**

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Emil Moise în Dosarul nr. 2.954/200/2013 al Judecătorei Buzău – Secția civilă și constată că dispozițiile art. 9 alin. (2) teza întâi din Legea învățământului nr. 84/1995 și art. 18 alin. (2) teza întâi din Legea educației naționale nr. 1/2011 sunt neconstituționale.

2. Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe și constată că dispozițiile art. 9 alin. (1) și alin. (2) teza a doua și a treia din Legea învățământului nr. 84/1995, precum și dispozițiile art. 18 alin. (1) și alin. (2) teza a doua și a treia din Legea educației naționale nr. 1/2011 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

3. Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, excepție ridicată de același autor în același dosar al aceleiași instanțe.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătorei Buzău – Secția civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 12 noiembrie 2014.
Președintele Curții Constituționale
Augustin Zegrean

IV. Comunicatul Bisericii Ortodoxe Române

O decizie discriminatorie și umilitoare pentru ora de religie

Patriarhia Română ia act cu mâhnire de decizia Curții Constituționale a României, discriminatorie și umilitoare pentru ora de religie. Nu comentăm acum contextul sau împrejurările în care a fost luată această decizie, ci așteptăm publicarea motivației acestei decizii.

Decizia Curții Constituționale din 12 noiembrie 2014, prin care este admisă excepția de neconstituționalitate și se constată că dispozițiile art. 9 alin. (2) teza întâi din Legea învățământului nr. 84/1995 și dispozițiile art. 18 alin. (2) teza întâi din Legea educației naționale nr. 1/2011 sunt neconstituționale, presupune deopotrivă aspecte de ordin juridic și implicații care vizează atitudini de conștiință, la nivel personal și comunitar.

Textul declarat neconstituțional, în vigoare de aproape 20 de ani, este următorul: „La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie”.

O majoritate a Curții Constituționale, neprecizată încă, a cărei motivație urmează să o cunoaștem oficial doar după publicarea deciziei în Monitorul Oficial, Partea I, a schimbat jurisprudența existentă într-un mod surprinzător și contrar tradiției constituționale și legislative a României de până la acest moment. Astfel, Decizia Curții Constituționale induce ideea solicitării în scris de către părinți a studierii *Religiei* de către copiii lor în școlile de stat.

Ne exprimăm surprinderea că, în cazul unei alte spețe cu același reclamant și având același obiect, Curtea Constituțională a României, prin Decizia nr. 306/2012, a respins aceeași excepție de neconstituționalitate fără nicio opinie separată.

Considerăm că, în lipsa oricărei modificări legislative sau constituționale în domeniu de la ultima hotărâre având același obiect, schimbarea radicală a jurisprudenței Curții Constituționale constituie o substituție a acesteia în activitatea legiuitorului, renunțând la modelul deja consacrat în România.

În acest sens reamintim că, în contextul legislativ european, în mai multe țări ale Uniunii Europene este asumată o perspectivă similară cu cea precizată în legislația românească (disciplină obligatorie, predată confesional, cu posibilitatea de a nu participa, la solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legal instituit pentru elevul minor): Austria, Cipru, Finlanda, Germania, Grecia, Irlanda, Malta.

Referitor la atitudinea de conștiință, se deduce că Decizia Curții Constituționale din 12 noiembrie 2014 transferă toată responsabilitatea de decizie asupra părinților, doar în cazul orei de religie, nu și al altor discipline școlare. Este evident că se încearcă descurajarea participării elevilor la ora de religie prin măsuri birocratice excesive pentru majoritatea părinților acestora, favorizând, în schimb, o minoritate care nu acceptă ora de religie, deși învățământul religios este garantat de Constituție.

Intr-o societate marcată de fenomenul secularizării și al indiferentismului religios, formarea și cultivarea unei conștiințe vii și mărturisitoare a valorilor credinței și ale familiei tradiționale devin realități tot mai incomode.

Desigur, Biserica nu poate contesta juridic în România această decizie, dar ea nu se lasă intimidată și descurajată, ci va intensifica atenția și acțiunea ei pe diferite planuri pentru apărarea și promovarea valorilor credinței creștine în societatea românească de azi, agreată

sistematic de secularismul antireligios, sub pretextul apărării libertății de conștiință. De aceea, asigurăm pe părinții credincioși care doresc o educație creștină a copiilor că vor avea în Biserică un aliat fidel în apărarea și promovarea valorilor eterne ale credinței creștine ortodoxe, proprii poporului român, profund religios, prețuind dorința lor de-a nu reduce educația copiilor la orizonturi limitate și efemere.

Decizia Curții Constituționale privitoare la ora de religie marchează o nouă provocare pentru misiunea Bisericii în societatea românească. Din acest motiv, Biserica Ortodoxă Română cheamă pe toți credincioșii ei să apere și să promoveze valorile credinței creștine și ale spiritualității românești, în relație cu instituțiile publice și cu societatea românească în general.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

V. Inițiativa Bisericii Ortodoxe Române de constituire a Asociației Părinți pentru Ora de Religie

Patriarhia Română
Cancelaria Sfântului Sinod
Nr. 12.471 din 22 decembrie 2014

Preasfinția Voastră,

Cu dragoste în Hristos, Vă aducem la cunoștință că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința sa de lucru din 16-17 decembrie 2014, a examinat referatul *Cancelariei Sfântului Sinod* și al *Sectorului teologic educațional al Administrației Patriarhale* cu privire la înființarea *Asociației Părinți pentru Ora de Religie (A.P.O.R.)*.

În referat s-a precizat că înființarea *A.P.O.R.* este necesară în contextul deciziei Curții Constituționale din 12 noiembrie 2014, prin care este admisă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9, alin (2), teza întâi din *Legea învățământului nr. 84/1995* și a dispozițiilor art. 18 alin. (2) teza întâi din *Legea educației naționale nr. 1/2011*.

Prin urmare, după obținerea disponibilității denumirii de la *Ministerul Justiției – Serviciul comunicare și relații publice* (adresa nr. 139.963 din 21 noiembrie 2014), Preafericitul Părinte Patriarh DANIEL a acordat înalta binecuvântare ca sediul *A.P.O.R.* să fie la Centrul cultural-social *Iustin Patriarhul* din București, sector 4, strada Sfânta Ecaterina nr. 2, apartamentul 105.

Astfel, s-a constituit un grup de inițiativă reprezentativ, format din 12 persoane (părinți cu mai mulți copii, cu profesii diferite). În ziua de marți, 9 decembrie 2014, la *Mănăstirea Antim* din București, a avut loc prima întâlnire a grupului de inițiativă, în cadrul căreia s-au discutat aspecte organizatorice cu privire la constituirea și la activitatea *A.P.O.R.* În cadrul acestei prime întruniri, a fost propusă și structura *Consiliului director*: președinte (laic), vicepreședinte (cleric), secretar, 2 membri (un profesor de religie – pentru relația cu profesorii din țară; un laic – pentru relația cu filialele asociației).

Totodată, s-a precizat că *AP.O.R.* are drept scop principal susținerea și îmbunătățirea predării disciplinei *Religie* în unitățile de învățământ preuniversitar și se va organiza la nivel central, cu sediul în Municipiul București, la nivel județean și la nivelul unității de

învățământ, înființarea de filiale făcându-se cu binecuvântarea Chiriarhului și cu aprobarea Adunării generale a A.P.O.R.

De asemenea, s-a menționat că Statutul A.P.O.R. (anexat) va putea fi actualizat în viitor, plecând de la observațiile și propunerile rezultate din activitatea concretă a asociației în perioada următoare.

După primirea binecuvântării Sfântului Sinod pentru înființarea A.P.O.R., aceasta va colabora și cu alte culte recunoscute care organizează ore de *Religie*, întrucât decizia Curții Constituționale afectează ora de *Religie* în întregimea ei, nu doar cea ortodoxă.

În urma discuțiilor în plen, la propunerea Comisiei teologice, liturgice și didactice, Sfântul Sinod a hotărât:

1. Ia act cu aprobare de inițiativa părinților de înființare a Asociației Părinți pentru ora de *Religie* (A.P.O.R.), precum și de Statutul acesteia, și acordă noii asociații binecuvântarea Sfântului Sinod, asociația având obligațiile prevăzute în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, respectiv de a prezenta două rapoarte de activitate anuale și un raport financiar.

2. Aprobă trimiterea de către Cancelaria Sfântului Sinod a unei adrese către toți ierarhii ortocodși români din țară pentru sprijinirea înființării de filiale în toată țara și cooptarea unui număr cât mai reprezentativ de membri și de simpatizanți;

3. Aprobă ca Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale să ofere consultanță și sprijin Asociației Părinți pentru ora de *Religie* (A.P.O.R.) în toate activitățile utile întreprinse de aceasta.

Cu binecuvântare și dragoste în Hristos,
Președintele Sfântului Sinod,
Daniel

PREVEDERI ALE STATUTULUI ASOCIAȚIEI PĂRINȚI PENTRU ORA DE RELIGIE

Capitolul I: Denumire, natura juridică, sediu, durată

Art. 1. Denumirea asociației este *Asociația Părinți pentru ora de Religie*.

Art. 2. Asociația *Părinți pentru ora de Religie*, numită în continuare *Asociația*, se constituie în temeiul dreptului de asociere prevăzut de Convenția europeană a drepturilor omului, de Constituția României și cu respectarea prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile, aprobată cu modificări și completată, ca asociație cu personalitate juridică, de drept privat, neguvernamentală, non-profit și apolitică, dar având binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române și cooperând cu toate cultele religioase care organizează oră de *Religie*.

(...)

Capitolul II. Scopul, obiectivele și activitatea asociației

(...)

Art. 7. Scopul

Membrii *Asociației* doresc să se asocieze și au ca scop:

- a) mobilizarea părinților în susținerea predării orei de *Religie* în școlile din România;
- b) susținerea și promovarea valorilor religioase în rândul elevilor și al părinților. a moralei bazată pe *Religie*, a culturii și spiritualității poporului român;
- c) obținerea și gestionarea de fonduri și bunuri materiale în vederea sprijinirii financiare și materiale a activității instructiv-educative și extracurriculare a profesorilor de religie;
- d) susținerea, modernizarea, eficientizarea, creșterea calității, precum și îmbunătățirea continuă a învățământului, în concordanță cu standardele internaționale și cu specificul societății românești, în interesul elevilor din învățământul preuniversitar;
- e) susținerea intereselor elevilor și părinților din învățământul preuniversitar în relațiile cu profesorii și conducerile unităților de învățământ preuniversitar, Inspectoratele școlare, Administrațiile centrale și locale, sindicatele din învățământ, federații ale părinților, cu alte organizații naționale și internaționale și cu societatea civilă.

Art. 8. Obiective principale

Pentru realizarea scopului declarat, *Asociația* își propune realizarea următoarelor obiective principale:

1. promovarea orei de *Religie* în școală, în mass-media și în comunitatea locală;
2. sprijinirea unor activități extrașcolare, cu caracter religios, social, cultural, profesional, de voluntariat și sportiv;
3. susținerea tratării egale, nediscriminatorii a elevilor indiferent de etnie, sex, religie etc.;
4. dezvoltarea relațiilor de colaborare școală-comunitate-familie;
5. susținerea organizării și desfășurării consultațiilor cu părinți pe teme religioase;
6. organizarea și desfășurarea unor evenimente și activități cu caracter religios;
7. sprijinirea activității educative religioase, în principal prin achiziții și donații de cărți cu caracter religios și moral, destinate elevilor;
8. sprijinirea oricăror alte activități sau alocări de mijloace și resurse umane ori materiale, permise de lege și morala publică, aflate în concordanță cu scopul principal precizat de prezentul statut;
9. asigurarea unui mediu educațional necesar unui învățământ performant prin legătura permanentă cu managementul unității de învățământ, administrațiile locale, privind măsurile administrative, gospodărești și de securitate a elevilor care frecventează unitatea de învățământ preuniversitar;
10. sprijinirea parteneriatelor educaționale dintre unitățile de învățământ și instituțiile cu rol educativ pe plan intern și internațional;
11. identificarea unor parteneri viabili pentru realizarea unor proiecte comune;
12. prezentarea ofertei educaționale a orei de *Religie* în mediile interesate;
13. sponsorizarea unor activități culturale și religioase, școlare și extrașcolare;
12. conlucrarea cu comisiile de ocrotire a minorilor, cu organele de autoritate tutelară sau cu organizațiile nonguvernamentale cu atribuții în acest sens, în vederea soluționării situației elevilor care au nevoie de ocrotire sau orice fel de ajutor;
13. implicarea în îmbunătățirea calității vieții și activității elevilor;
14. derularea unor programe educative pe teme ca: prevenirea și combaterea violenței în familie, ocrotirea minorilor etc.;

15. promovarea și cunoașterea tradițiilor culturale specifice poporului român, dezvoltarea dialogului social;
 18. organizarea unor concursuri, la nivel local, județean, național etc.;
 19. semnalarea abuzurilor, ilegalităților, incompetenței și a actelor de corupție;
 20. propuneri pentru ameliorarea legislației privind promovarea valorilor morale și spirituale în educație;
 21. diseminarea informațiilor privind procesul instructiv-educativ;
 22. sprijinirea activității cadrelor didactice care, prin profesionalismul lor, contribuie la ridicarea standardului de pregătire al elevilor;
 23. instituirea și acordarea de premii și diplome;
 24. editarea și tipărirea de materiale și publicații care să reflecte obiectiv și să promoveze ora de *Religie* și valorile credinței religioase;
 25. organizarea de simpozioane și acțiuni cu teme religioase și participarea la acțiuni organizate de către asociații similare, atât din țară, cât și din străinătate;
 26. un parteneriat benefic cu autoritățile statului, în spiritul democrației participative, pentru stabilirea direcțiilor, conceptelor și actelor normative de interes pentru educație și cultură;
 27. schimbul de informații în domeniul educației și culturii cu organizații similare din țară și din străinătate;
 28. implicarea în sprijinirea activităților extrașcolare;
 29. creșterea gradului de autonomie a unității de învățământ; crearea unui parteneriat părinți-cadre didactice;
 30. apărarea, prin petiții, memorii și, la nevoie, în instanță, a drepturilor părinților și elevilor privitoare la ora de *Religie* și la o educație în care valorile religioase să fie afirmate sau promovate și protejate, în mediul școlar, în cadrul materiilor școlare, îndeosebi a orei de *Religie*.
- (...)

Capitolul 6. Patrimoniul și activitatea financiară a Asociației

(...)

Art. 41. Asociația întocmește bugetul de venituri și cheltuieli și bilanțul contabil, conform dispozițiilor legale în vigoare. Întrucât activează cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, pentru corecta informare și transparența activităților, **Asociația** va prezenta Patriarhiei Române de două ori pe an raport de activitate, iar o dată pe an raport financiar.

(...)

VI. Sinteza ședinței Comisiei pentru Învățământ, Știință, Tineret și Sport a Camerei Deputaților din ziua de 17 februarie 2015

Ședința Comisiei din ziua de 17 februarie 2015 a avut următoarea ordine de zi:

I. *Dezbatere cu tema:* Predarea religiei în școală – urmare Deciziei Curții Constituționale nr. 669/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea învățământului nr. 84/1995, art. 18 alin. (1) și (2) din Legea educației naționale

nr. 1/2011, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Invitați: Reprezentanții cultelor religioase și membrii Grupului Ecumenic de Rugăciune.
Avize [...]

Dezbaterile au început cu punctul I din ordinea de zi. Dezbaterile cu tema: Predarea religiei în școală, urmare Deciziei Curții Constituționale nr. 669/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea învățământului nr. 84/1995, art. 18 alin. (1) și (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

Domnul vicepreședinte Dragoș Gabriel Zisopol a propus, pentru celeritate și rezolvarea problemelor, o defalcare a dezbaterii în două părți și anume: în prima parte să fie audiați reprezentanții cultelor religioase pentru prezentarea punctelor de vedere, cu timp maxim 5 minute pentru fiecare invitat, iar în a doua parte, dezbaterile continuă doar cu membrii comisiei, pentru finalizarea textului de lege. Această propunere a fost aprobată cu unanimitatea voturilor celor prezenți. totodată, domnul vicepreședinte Dragoș Gabriel Zisopol a prezentat materialele primite la Comisie pe această temă.

Domnul deputat Niculae Mircovici, vicepreședintele Grupului Ecumenic de Rugăciune, ca reprezentant al bulgarilor catolici a prezentat mesajul acestora de susținere a predării religiei în școală.

Domnul deputat Remus Cernea a felicitat Comisia pentru organizarea dezbaterii pentru punerea în acord a Deciziei Curții Constituționale nr. 669/2014 cu Legea educației naționale nr. 1/2011.

Preotul Ionuț Corduneanu, vicar patriarhal, reprezentant al Patriarhiei Române, a precizat că ora de religie este o parte a tradiției Europei. Patriarhia Română cere ca înscrierea la disciplina *Religie* să se facă la începutul școlarizării, pentru toată durata acesteia.

Domnul Bogdan Stanciu, președinte Asociația PRO VITA, reprezentant al Coaliției pentru Familie și Constituție, Alianței Familiilor din România, Asociația Familiilor Catolice, Asociația Generală a Românilor Uniți (Greco-Catolici) a susținut propunerea formulată de Patriarhia Română.

Doamna Liana Stanciu, președintele Asociației Părinților pentru *Religie*, a susținut îmbunătățirea orei de *Religie*, dar și al rolului și importanței în sistemul de învățământ din România.

Preotul Emil Moraru, reprezentantul Bisericii Romano-Catolice, a expus poziția Bisericii Catolice, conform căreia disciplina *Religie* trebuie să rămână parte a trunchiului comun, la nivel primar, gimnazial, liceal și postliceal. A propus ca disciplina *Religie* să figureze printre disciplinele examenului de Bacalaureat, ca probă la alegere.

Domnul Toma Pătrașcu, președintele Asociației Secular-Umaniste din România, a declarat că adoptarea unor dispoziții în conformitate cu cerințele Patriarhiei Române ar veni în contradicție cu Constituția, cu Legea Cultelor nr. 489/2006, cu Legea Drepturilor copilului nr. 272/2004 și, în mod evident cu Decizia Curții Constituționale nr. 669/2014.

Domnul Ruben Ologeanu, coordonator relații publice, Uniunea Comunităților Creștine Baptiste, a făcut trei precizări și anume: cel mai bun loc pentru învățământul religios este în familie și apoi în biserică. A considerat că este necesară înscrierea la ora de *Religie* la fiecare

început de an școlar. De asemenea, a susținut ca fiecare confesiune religioasă să fie reprezentată în școală.

Domnul prof. Gheorghe Cătană, Cultul Creștin Penticostal, Departamentul de Învățământ, a prezentat problemele legate de învățământul confesional preuniversitar, teologic, cele privind predarea disciplinei *Religie* Penticostală în școala publică, privind respectarea articolelor 101 și 102 din Legea nr.1/2011 privind finanțarea învățământului preuniversitar confesional începând cu 1 ianuarie 2015, privind aplicarea art. 18 din Legea Educației Naționale în sensul ca în fiecare unitate școlară în care există elevi penticostali să fie alcătuite formațiuni de studiu (grupe, 3 clase) pentru predarea *Religiei* Penticostale. Ar trebui inclusă prevederea ca în consiliile de administrație ale liceelor teologice penticostale să fie inclus și un reprezentant al Cultului Creștin Penticostal sau al bisericii organizatoare.

Domnul Virgil Achihai, președinte Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie, și-a exprimat dezacordul asupra faptului că ministrul educației s-a pronunțat că susține înscrierea elevului la disciplina *Religie*, o dată la patru ani. A susținut ca înscrierea să se facă în fiecare an, la sfârșitul anului școlar pentru anul viitor.

Domnul Emil Moise, președinte, Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, a menționat că a sesizat Curtea Constituțională și a obținut DCC nr. 669/2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 9 alin. (1) și (2) din Legea învățământului nr. 84/1995, art. 18 alin. (1) și (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011, precum și a dispozițiilor art. 61 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. A susținut că nu a cerut scoaterea *Religiei* din școală, ci să fie predată doar celor care doresc acest lucru, nu să fie impusă tuturor. A cerut respingerea propunerii Bisericii Ortodoxe Române. A solicitat Primului Ministru demiterea domnului ministru Sorin Câmpeanu și a doamnei secretar de stat Liliana Preoteasa, pentru declarațiile făcute în mass-media care incită la nerespectarea legii. Cultele religioase recunoscute trebuie să respecte prevederile Constituției, a Legii cultelor și drepturile omului. În caz contrar, va iniția ridicarea calității de cult recunoscut și nu vor mai primi bani de la stat.

Doamna Liliana Preoteasa, secretar de stat în Ministerul Educației și Cercetării Științifice, a menționat că ministerul a luat act de DCC nr. 669/2014 și a precizat că se păstrează disciplina *Religie* ca parte a trunchiului comun. Statul are obligația să asigure dreptul elevului să participe la această disciplină și, în cazul în care nu dorește, se va încheia media fără disciplina *Religie*. A constatat că ceea ce a fost declarat neconstituțional este procedura de opțiune, care constă într-o cerere făcută de părinte sau elev. Se va aștepta să se producă procedura prevăzută de Constituție, se suspendă prevederea declarată neconstituțională și în 45 de zile, Parlamentul trebuie să pună în acord articolul declarat neconstituțional cu Constituția. Ulterior, ministerul va lua toate măsurile să pună în aplicare toate prevederile legale.

Domnul Bogdan Stanoevici, secretar de stat în Ministerul Culturii, a arătat că legea trebuie respectată, numai Parlamentul putând schimba legea, dacă este necesar. A subliniat că poporul român aparține creștinătății, ortodoxiei, dar toate cultele religioase trebuie respectate.

În continuare, membrii Comisiei au trecut la dezbaterile pe fond a DCC nr. 669/2014.

Domnul vicepreședinte Dragoș Gabriel Zisopol a propus continuarea dezbaterilor până la finalizarea ordinii de zi, propunere care a fost aprobată cu unanimitatea voturilor celor prezenți.

Domnii deputați Anghel Stanciu și Petru Andea au propus noi formulări ale alin. (2) al articolului 18 din Legea educației naționale nr. 1/2011, în sensul respectării DCC. În urma

dezbaterilor, la care au luat cuvântul următorii deputați: Ion Eparu, Alexandru Băișanu, Marian Enache, Kereskenyi Gabor, Sorin Avram Iacoban, Victor Cristea, Doina Pană, Radu Zlati, pe baza celor două propuneri formulate, s-a elaborat un text de lege ce se regăsește în textul inițiativei semnate de membrii Comisiei.

Comisia, a aprobat cu unanimitate de voturi textul inițiativei legislative, care se va înainta Comisiei juridice pentru dezbateri și întocmire a unui raport comun, în conformitate cu prevederile art. 136 din Regulamentul Camerei Deputaților, republicat, cu modificările și completările ulterioare.

[...]

La lucrările Comisiei au participat ca invitați:

De la Ministerul Educației și Cercetării Științifice

Liliana Preoteasa – secretar de stat

Tania Irimia Sandu – director general

Romeo Moșoiu – consilier

De la Ministerul Culturii

Bogdan Stanoevici – secretar de stat

De la Secretariatul de stat pentru Culte

Cezar Păvălașcu – director

Deputat Remus Cernea-Florinel

Reprezentanți ai cultelor religioase

Patriarhia Română

preot Ionuț Corduneanu – vicar patriarhal

prof. Adrian Lemeni – consilier patriarhal

Biserica Romano-Catolică

preot Riba Ion

preot Emil Moraru

Cultul Creștin Penticostal

prof. Cătană Gheorghe

Uniunea Comunităților Creștine Baptiste

Ruben Ologeanu – coordonator relații publice

Biserica Reformată

Gall Alexandru – consilier eparhial

Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea

Oancea Daniel – pastor

Cultul Mozaic
Rafael Shaffer – rabin

Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie
Virgil Akihai – președinte

Biserica Armeană
Radu Krikor Holca

Cultul Musulman
Menisa Orhan – preot
Ali Sinan – preot

Biserica Evanghelică Luterană
Daniel Zikeli – episcop

Asociația Părinți pentru *Religie*
Liana Stanciu – președinte

Asociația Secular – Umanistă din România
Alexandru Toma Pătrașcu – președinte

Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință
Emil Moise – președinte

[...] La ședința Comisiei au fost prezenți următorii deputați: Băișanu Ștefan Alexandru – vicepreședinte, Iacoban Sorin Avram – vicepreședinte, Zisopol Dragoș Gabriel – vicepreședinte, Cristea Victor – secretar, Anușca Roxana-Florentina, Andea Petru, Ardeleanu Sanda-Maria, Berci Vasile, Cherecheș Florica, Deaconu Mihai, Dumitru Ovidiu-Ioan, Enache Marian, Eparu Ion, Grecea Maria, Gust Băloșin Florentin, Kereskényi Gábor, Marin Laura, Oros Nechita-Adrian, Pană Adriana-Doina, Rădulescu Romeo, Resmeriță Cornel-Cristian, Stanciu Anghel, Szabó Ödön, Vasilică Radu Costin, Zlati Radu. La ședința Comisiei a absentat doamna deputat Turcan Raluca. Lucrările ședinței au fost conduse de domnul deputat Dragoș Gabriel Zisopol, vicepreședintele Comisiei.

VII. Adresa Direcției Generale Învățământ Preuniversitar. Direcția Generală Management și Rețea Școlară/ Ministerul Educației și Cercetării Științifice din 16.02.2015

Către toate inspectoratele școlare

În atenția inspectorului școlar general

În vederea clarificării aspectelor referitoare la predarea disciplinei religie în învățământul preuniversitar, vă comunicăm următoarele:

Art. 18 din Legea educației naționale (LEN) nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, prevede: „(1) Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun. Elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat, indiferent de numărul lor, li se asigură dreptul constituțional de a participa la ora de religie, conform confesiunii proprii.

(2) La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația școlară se încheie fără disciplina *Religie*. În mod similar se procedează și pentru elevul căruia, din motive obiective, nu i s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină”.

În data de 23.01.2015 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, nr. 59, Partea I, decizia nr. 669 din 12.11.2014 a Curții Constituționale, care se referă la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 18 alin. (1) și alin. (2) din Legea educației naționale nr. 1/2011.

I. Curtea Constituțională a respins, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată referitor la prevederile art. 18 alin. (1) și alin. (2). teza a doua și a treia din LEN nr. 1/2011 și constată că dispozițiile acestora sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Ca urmare, religia își păstrează statutul de disciplină școlară, parte a trunchiului comun din planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional, iar unitățile de învățământ urmează să asigure elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat dreptul de a participa la orele de religie, conform confesiunii proprii.

De asemenea, elevilor care nu frecventează orele de religie, precum și celor cărora, din motive obiective, nu li s-au asigurat condițiile pentru frecventarea orelor la această disciplină, li se va încheia situația școlară fără disciplina religie.

II. Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată referitor la prevederile art. 18 alin. (2) teza I din LEN nr. 1/2011 („la solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorei legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie”) și constată că dispozițiile acesteia sunt neconstituționale. În motivarea deciziei, se arată că legiuitorul este ținut de o obligație de neutralitate și imparțialitate în respectarea deplină a libertății de conștiință și religie. Această obligație este realizată în situația în care statul veghează la respectarea acestor libertăți, consacrand posibilitatea părinților, reprezentanților legali ai elevilor minori, respectiv posibilitatea elevilor majori, *de a solicita* participarea la orele de religie.

Având în vedere cele de mai sus, în spiritul deciziei nr. 669 din 12.11.2014 a Curții Constituționale, vă solicităm ca, până la data de 6.03.2015, să asigurați realizarea de către toate unitățile de învățământ implicate a următoarelor acțiuni:

1. Informarea elevilor și părinților/ reprezentanților legali din învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional referitor la prevederile legale privind participarea la orele de religie și la conținutul și motivarea Deciziei nr. 669 din 12.11.2014 a Curții Constituționale.

2. Informarea elevilor și părinților/reprezentanților legali ai acestora că, în situația în care doresc să își exercite dreptul constituțional de a participa la orele de religie, conform confesiunii proprii, trebuie să adreseze unității de învățământ o solicitare scrisă. Părinților/

reprezentanților legali ai elevilor minori, respectiv elevilor majori care doresc să își exercite dreptul constituțional de a participa la orele de religie li se vor pune la dispoziție cereri-tip, conform modelului aflat în Anexa 1 la prezenta adresă. Cererile depuse vor primi numere de înregistrare, conform prevederilor legale.

3. Completarea, în Sistemul informatic integral pentru învățământul preuniversitar (SIIR), a informațiilor care rezultă din cererile părinților/reprezentanților legali ai elevilor minori, respectiv ale elevilor majori care doresc să își exercite dreptul constituțional de a participa la orele de religie, depuse la unitatea de învățământ. Această operație se realizează prin *editarea datelor* despre elevul pentru care s-a depus cerere (în modulul *Managementul elevului*-> *Lista elevilor*), adăugarea atributului *Solicitare studiere disciplina Religie* și selectarea cultului religios pentru care se optează (*Attribute* -> *Adaugă* -> *Selectare Nume atribut, selectare valoare, Data depunerii cererii*, apoi butonul *Salvează*)

4. Completarea, conform machetei prezentate în Anexa 2 la prezenta adresă, a informațiilor referitoare la cadrele didactice care asigură predarea disciplinei religie și transmiterea datelor, centralizate la nivelul județului, prin e-mail, la adresele: barbulescu.adrian@medu.edu.ro și bogdan.dorina@medu.edu.ro.

În vederea cunoașterii situației cu privire la solicitările de participare la ora de religie, pe niveluri de clase, precum și pe confesiuni, vă rugăm să monitorizați cu atenție, completarea de către unitățile de învățământ, în baza de date SIIR a datelor solicitate.

Pentru asigurarea unei informări corecte și complete, care să permită prognozarea resurselor umane necesare pentru predarea disciplinei religie, vă rugăm să respectați cu strictețe termenul menționat anterior.

Pentru sprijin referitor la colectarea în SIIR a datelor solicitate, puteți apela la Tel Verde 0800 0800 05 sau puteți accesa www.forum.cdu.ro secțiunea SIIR.

Directori Generali.....

VIII. Adresele/ comunicatele Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință emise în sprijinul aplicării Deciziei Curții Constituționale

1. Adresa trimisă la 9 februarie 2015, de Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, BOR și altor Culte

Domnule [Patriarh etc.],

Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință a fost înființată în scopul promovării libertății de conștiință – ca drept fundamental al ființei umane –, a respectului față de persoana umană și a mediului în care trăiește, a caracterului secular al statului român, în sensul valorilor constituționale, care separă autoritățile publice de biserică, excluzând imixtiunile și asigurând autonomia bisericii în raport cu statul, condiție a unei adevărate libertăți de conștiință.

Reglementând libertatea religioasă și regimul general al cultelor recunoscute, Legea nr. 489/2006, menționează imperativ că, în activitatea lor, cultele religioase au obligația să respecte Constituția și legile țării și să nu aducă atingere ordinii publice, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (art. 5 din Legea 489/2006).

Prin Decizia nr. 669/2014 a Curții Constituționale (M. Of. din 23 ianuarie 2015), s-a admis excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 18 alin. (2) din Legea educației nr. 1/2011.

Admițând excepția, Curtea clarifică modalitatea de înscriere a elevilor la ora de *Religie*, precizând că singura variantă legală constituțională este aceea în care pot frecventa orele disciplinei *Religie* doar elevii ai căror părinți au depus o solicitare explicită în acest sens, sau elevii majori în aceleași condiții.

În motivarea deciziei, Curtea Constituțională confirmă caracterul de disciplină facultativă al *Religiei*, subliniind că obligativitatea este a școlii de a oferi această disciplină și nu a elevului de a fi urma cursurile, afirmând explicit caracterul de infracțiune, reglementat de art. 381 C.pen., în cazul înscrierii obligatorii a elevului pentru studierea acestei discipline.

Respectarea deciziilor Curții Constituționale este o obligație reglementată prin textul Constituției României – reluată și prin acte normative ale legislației naționale – care, în art. 147, precizează imperativ că de la data publicării acestea sunt general obligatorii. Până la data la care Parlamentul pune în acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, prevederile constatate ca neconstituționale sunt suspendate de drept.

Prin prezenta, ținând cont de faptul că:

- menținerea și punerea în aplicare în continuare a prevederilor legii educației declarate neconstituționale constituie un abuz sancționat ca infracțiune prin prevederile Codului penal, Asociația urmând să inițieze procedurile legale pentru a fi respectate drepturile copiilor;
- cultele recunoscute sunt persoane juridice de utilitate publică, iar BOR este cult recunoscut (art. 6 din Legea nr. 489/2006 și anexa la lege);
- personalul didactic care predă religia în școlile de stat se numește cu acordul cultului pe care îl reprezintă (art. 32 din Legea nr. 489/2006);
- Guvernul, prin hotărâre, poate retrage calitatea de cult recunoscut atunci când, prin activitatea sa, cultul aduce atingeri grave ordinii publice ori drepturilor și libertăților fundamentale ale omului (art. 21 din Legea nr. 489/2006),

vă rugăm să transmiteți de urgență tuturor cadrelor didactice care predau religia în unitățile publice de învățământ și care au fost numite cu acordul cultului pe care îl reprezentați, să respecte prevederile obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale nr. 669/2014.

Din informațiile pe care le deținem, în unitățile publice de învățământ preuniversitar, profesorii de *Religie* nu respectă prevederile obligatorii ale Deciziei Curții Constituționale, copiii fiind în continuare obligați să urmeze cursurile disciplinei facultative *Religie* fără ca părinții lor să fi solicitat în mod explicit studierea acestei discipline, faptă deosebit de gravă.

Pentru continuarea predării disciplinei facultative, confesionale, *Religie*, prin obligativitatea participării, după data publicării DCC nr. 669/2014, oricare elev, oricare părinte, oricare cetățean, poate depune plângeri, inclusiv penale, împotriva cadrelor didactice care predau Religia. De asemenea, elevii sau părinții acestora pot solicita daune în aceleași condiții.

În plus, începând cu data de 23.01.2015, cadrele didactice care au predat și predau Religia fără cererea explicită a părinților sau a elevilor majori nu vor putea fi retribuite din bani publici câtă vreme nu au existat cererile menționate în Decizia Curții Constituționale. Asociația va sesiza Curtea de Conturi a României, solicitând verificarea acestui aspect și luarea măsurilor care se impun.

Asociația, prin reprezentanții acesteia, a declarat în mai multe rânduri că este pregătită să depună plângeri, inclusiv penale, împotriva oricărei încălcări a drepturilor copiilor sau părinților acestora cu privire la dreptul fundamental la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și am avut astfel de plângeri, majoritatea fiind soluționate favorabil.

În decizie, cu privire la acest aspect, se menționează că „manifestarea liberă a opțiunilor implică în mod necesar inițiativa proprie a persoanei în sensul frecventării disciplinei *Religie*, iar nu consimțirea tacită sau refuzul expres. Exprimarea unei opinii din perspectiva prevederilor constituționale referitoare la libertatea conștiinței și a religiei aplicabile în domeniul învățământului religios trebuie să aibă întotdeauna un sens pozitiv (persoana alege să studieze religia), iar nu un sens negativ (persoana alege să nu studieze religia).

Singurele prevederi legale în vigoare în acest moment, în afară de cele ale actelor și tratatelor internaționale în acest domeniu, sunt prevederile Constituției României și cele ale DCC nr. 669/2014.

Ținând cont de faptul că punerea în aplicare în continuare a prevederilor legii educației declarate neconstituționale și influențarea elevilor sau părinților în orice fel cu privire la acest aspect, cât și nerespectarea prevederilor imperative ale legislației privind activitatea de soluționare a petițiilor, constituie un abuz sancționat ca infracțiune prin prevederile Codului penal, Asociația urmând să inițieze procedurile legale pentru a fi respectate drepturile copiilor, vă rugăm să luați măsurile care se impun și să ne răspundeți la prezenta cu celeritate.

Decizia Curții Constituționale a fost adoptată în data de 12.11.2014 și în intervalul destul de larg care a trecut, reprezentanții cultelor religioase au avut suficient timp pentru a informa elevii și părinții.

Din informațiile pe care le deținem, până la ora redactării prezentei, în unitățile de învățământ din România nu s-a depus nicio cerere, în mod liber consimțit, pentru studierea disciplinei confesionale *Religie*. Acest aspect demonstrează cu asupra de măsură importanța pe care părinții și elevii majori o acordă studierii acestei discipline confesionale.

Vă asigurăm, [Domnule Patriarh/ Șef Culte], că prin demersul său Asociația urmărește interesul superior al copilului, prin respectarea drepturilor acestuia și ale părinților și prin respectarea prevederilor legale și constituționale.

Vă stăm la dispoziție cu orice informație de care aveți nevoie și de asemenea suntem dispuși să vă oferim sprijinul dacă veți aprecia că vă este necesar.

Vă mulțumim!

Emil Moise

Președinte al Colegiului Director

Buzău, 9.02. 2015

2. Comunicatul Solidarității pentru Libertatea de Conștiință din 13 februarie 2015 privind perioada acoperită de cererea de înscriere la ora disciplina *Religie*

Parlamentul României a primit, din partea Bisericii Ortodoxe Române, o propunere de modificare a Legii educației naționale ca urmare a admiterii excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 18, alin (2) din acest act normativ.

În esență, BOR cere ca înscrierea la ora confesională de *Religie* să se facă pe baza unei cereri tip, pentru o perioadă de 4 ani, iar retragerile de la studierea acestei discipline să fie acceptate doar în baza unei cereri depuse la începutul anului școlar.

Colegiul Director al Asociației Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință consideră propunerea Bisericii Ortodoxe Române inadmisibilă, din rațiuni pe care le expunem în cele ce urmează. Trei sunt principalele tipuri de argumente care deligitimează propunerea BOR:

1. dreptul la educație (în sensul art. 2 al Protocolului adițional la Convenția europeană a drepturilor omului) și dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie (în sensul art. 9 al Convenției), în contextul urmăririi interesului superior al copilului și al respectării drepturilor copilului;
2. motivații educaționale;
3. rațiuni de ordin administrativ.

1. Opțiunea pentru frecventarea orei de religie nu poate fi asumată pentru o perioadă îndelungată de timp. Ea ține de dreptul copilului de a își exprima poziția în fața părinților, care la rândul lor vor decide luând în considerare această poziție. Or, „conștiința” religioasă a copilului evoluează, influențată în mod particular chiar de procesul de învățământ. Nu se poate pretinde unui copil să își asume o „opțiune religioasă” pentru o perioadă lungă de timp.

2. Intervalul în care copilul își menține un anumit nivel de înțelegere, oarecum stabil, ca subiect al educației, este limitat – și corespunde în medie anului școlar, motiv pentru care educația a fost structurată pe ani. Nu este legitim să se ceară copilului asumarea statutului de subiect al educației religioase într-un orizont de timp mai lung, și nici părinților să nu aibă în vedere acest element care reflectă ritmul de dezvoltare a copiilor lor. Totodată, în modul în care gândim astăzi procesul educațional, și părinții participă la procesul educativ. Este binevenit și necesar ca ei să gândească/ regândească în fiecare an dacă educația religioasă este sau nu în beneficiul copilului – și în funcție de experiența pe care aceștia o capătă urmărind rezultatele copiilor lor.

3. Din rațiuni administrative, ce țin, printre altele, de predictibilitatea procesului de învățământ, este acceptabil ca cererea de a urma disciplina *Religie* să fie asumată pe un termen rezonabil, fără ca asta să afecteze dreptul copilului de a fi retras (a părinților de a-l retrage), oricând, de la frecventarea acestei discipline. Un termen rezonabil este de 1 an: acesta este principalul ciclu al sistemului de învățământ românesc. Depunerea unei cereri în fiecare an nu reprezintă o povară nerezonabilă nici pentru elev/părinte, nici pentru școală.

Cu privire la celelalte aspecte,

Biserica Ortodoxă Română propune ca înscrierea elevilor pentru studierea disciplinei *Religie* să se facă în baza unei cereri tip. Această solicitare nu poate fi admisă, autoritățile, respectiv instituțiile publice, neputând constrânge modalitatea de adresare cu referire la solicitarea asigurării unui drept. Sistemul cererilor tip nu este reglementat legal, în România, ca o obligație ci, eventual, ca model, care nu poate fi impus.

De asemenea, în propunerea adresată Parlamentului, Biserica Ortodoxă Română solicită ca renunțarea la studiul disciplinei confesionale *Religie* să se facă doar la începutul anului școlar. Condiționarea renunțării la studiul disciplinei confesionale *Religie* ar fi nelegală și neconstituțională, elevii putând oricând opta pentru renunțarea la studiul acestei materii, cu o cerere în acest sens.

În concluzie,

Solicitarea BOR sugerează intenția sa de a pune presiune asupra conștiințelor elevilor, în sensul de a prezuma un angajament pe termen lung de participare; or, decizia Curții Constituționale afirmă că tocmai o astfel de formă de presiune nu este acceptabilă în cazul *Religiei*. Parlamentul are obligația să țină seama că luând decizii în privința dreptului la educație și la libertatea de religie, poate introduce numai reguli de organizare a educației religioase compatibile cu drepturile și libertățile persoanelor și copiilor; adică unele care să fie rezonabile și proporționale cu scopul propus.

Propunerea de a face cereri la 4 ani este disproporționată, răspunde intereselor particulare ale unor culte, afectând în substanță hotărârea Curții Constituționale a României.

Modificarea unui act normativ după ce prevederi ale acestuia au fost declarate neconstituționale nu se poate face decât prin punerea în acord a noilor prevederi cu dispozițiile din decizia Curții Constituționale, aspect reglementat prin prevederile art. 147 al Constituției României.

Adoptarea propunerii Bisericii Ortodoxe Române ar intra în conflict atât cu prevederi internaționale, constituționale și ale legislației naționale, dar și cu dispozițiile din Decizia 669/2014 a Curții Constituționale, general obligatorii conform Constituției României.

Emil Moise,
Președinte, Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință

3. Cererea Solidarității pentru Libertatea de Conștiință din 19 februarie 2015 adresată Inspectoratele școlare în conformitate cu Legea nr. 554/2001 privind accesul la informația de interes public

Stimată Doamnă/Stimate Domnule Inspector Școlar General,

La ședința cu directorii unităților publice de învățământ din subordine, organizată de I.S.J. Buzău și anunțată pe site-ul instituției, a fost invitat Episcopul Episcopiei Buzăului și Vrancei care, într-un discurs de peste 30 de minute, a îndemnat directorii unităților publice de învățământ să influențeze exprimarea opțiunii părinților sau a elevilor majori, în sensul depunerii cererii pentru participarea la ora confesională, facultativă, *Religie*, săvârșind infracțiunea de instigare la nerespectarea legii, motiv pentru care Asociația va depune un denunț penal.

Prin prezenta, în conformitate cu prevederile art. 31 și 51 ale Constituției României, ale art. 6 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și în termenul și modalitatea prevăzute de art. 7 alin. (3) din aceeași lege, vă rugăm să ne transmiteți următoarele informații de interes public:

- dacă I.S.J. pe care îl conduceți a invitat – la ședința cu directorii în care s-a discutat despre informarea cu privire la exprimarea opțiunii privind participarea la ora de *Religie* – vreun reprezentant al vreunui dintre cultele religioase recunoscute din România;

- dacă răspunsul la prima solicitare este afirmativ, vă rugăm să ne spuneți cine și al cărui cult a fost reprezentantul invitat și să ne transmiteți o copie de pe invitația adresată acestuia și de pe orice act, de orice fel, pe care cultul l-a înaintat I.S.J. pentru a participa la ședință;

- de asemenea, vă rugăm să ne transmiteți dacă M.E.C.S. a transmis către I.S.J. vreun document prin care v-a indicat, sugerat sau solicitat ca la întâlnirea cu directorii unităților publice de învățământ să invitați un reprezentant al vreunui cult recunoscut și în caz afirmativ să ne transmiteți o copie de pe acest document.

Vă asigurăm că demersurile Asociației vin în direcția întăririi sistemului de protecție a drepturilor copilului – și în special a dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Vă stăm la dispoziție cu orice informație de care aveți nevoie și de asemenea suntem dispuși să vă oferim sprijinul dacă veți aprecia că vă este necesar.

Vă mulțumim!

Cu considerație,

Emil Moise

Președinte al Colegiului Director al Solidarității pentru Libertatea de Conștiință
Doamnei/Domnului Inspector Școlar General al I.S.J. _____

4. A doua cerere a Solidarității pentru Libertatea de Conștiință din 19 februarie 2015 adresată Inspectoratele școlare în conformitate cu Legea 554/2001 privind accesul la informația de interes public

Stimată Doamnă/Stimate Domnule Inspector Școlar General,

Prin adresa nr. 29703/16.02.2015, Ministerul Educației, Cercetării și Științei a solicitat inspectoratelor școlare ca până la data de 6.03.2015 să asigure punerea în practică a dispozițiilor Deciziei 669/2014 a Curții Constituționale și astfel să informeze elevii și părinții că în situația în care doresc să își exercite dreptul de a participa la orele confesionale de religie trebuie să adreseze unității de învățământ o solicitare scrisă. Prin aceeași adresă M.E.C.S. a transmis inspectoratelor școlare un model de cerere-tip, anunțând că acesta va fi pus la dispoziția părinților/elevilor majori.

Din informațiile care ne-au fost transmise, unitățile de învățământ au transmis aceste formulare nelegal, direct prin învățători sau diriginți, la clasă ori la ședințele cu părinții, colectând totodată formularele semnate, fapte ce contravin dispozițiilor imperative ale legislației privind activitatea de soluționare a petițiilor, constituind totodată un abuz în serviciu, sancționat penal.

Astfel, așa cum Asociația v-a adus la cunoștință și prin petiția expedită în data de 3.02.2015, în conformitate cu prevederile art. 12 din O.G. nr. 27/2002, aprobată prin Legea nr. 233/2002, „funcționarilor publici și persoanelor încadrate cu contract individual de muncă le este interzis să primească petițiile direct de la petenți, să intervină sau să depună stăruință pentru soluționarea acestora în afara cadrului legal”.

De asemenea, conform art. 4 al aceluiași act normativ „conducătorii instituțiilor publice sunt direct răspunzători de buna organizare și desfășurare a activității de primire, evidențiere și rezolvare a petițiilor ce le sunt adresate, precum și de legalitatea soluțiilor”.

Formularele de cerere nu pot fi distribuite decât prin serviciul Registratură, iar înregistrarea acestora se face personal, în cadrul aceluiași serviciu. Distribuția formularelor

în mod direct de către diriginți, sau învățători contravine prevederilor legale și dispozițiilor deciziei Curții Constituționale și generează abuzuri, mai ales în condițiile în care reprezentanții cultelor religioase au fost invitați la ședințele inspectoratelor școlare unde au îndemnat directorii unităților publice de învățământ să influențeze exprimarea opțiunii părinților sau a elevilor majori, în sensul depunerii cererii pentru participarea la ora confesională, facultativă, *Religie*, săvârșind infracțiunea de instigare la nerespectarea legii.

Sunt foarte multe cazurile în care elevi, sau părinți ai acestora ne-au adus la cunoștință acțiuni de influențare, presiune sau chiar amenințare din partea învățătorilor, diriginților, sau chiar a directorilor, pentru completarea formularului, fapte ce constituie abuz în serviciu și încălcarea dreptului la libertatea de conștiință, de asemenea, sancționate penal, Asociația rezervându-și dreptul de a acționa în instanță persoanele și unitățile de învățământ responsabile.

Prin prezenta, în conformitate cu prevederile art. 31 și 51 ale Constituției României, ale art. 6 din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și în termenul și modalitatea prevăzute de art. 7 alin. (3) din aceeași lege, vă rugăm să ne transmiteți următoarele informații de interes public:

- modalitatea pe care I.S.J. a transmis-o unităților din subordine, cu privire la distribuirea și colectarea formularelor (mai precis, ne interesează să aflăm cum a informat I.S.J. directorii de școli cu privire la distribuirea și înregistrarea formularelor, dacă I.S.J. a transmis ca formularele de cerere pentru participarea la ora de *Religie* să fie distribuite părinților sau elevilor majori direct de către diriginți sau învățători și să fie colectate și înregistrate tot de către aceste cadre didactice);

- de asemenea, vă rugăm să ne transmiteți dacă M.E.C.S. a transmis către I.S.J. vreun document prin care v-a indicat, sugerat sau solicitat ca formularele să se înmâneze elevilor majori sau părinților de către învățători sau diriginți și să fie colectate și înregistrate tot de către aceștia;

- dacă răspunsul la ultima solicitare este afirmativ, vă rugăm să ne transmiteți o copie de pe orice document, de orice natură, primit de la M.E.C.S. în acest sens, iar dacă informarea s-a făcut telefonic vă rog să ne menționați acest aspect;

Vă asigurăm că demersurile Asociației vin în direcția întăririi sistemului de protecție a drepturilor copilului – și în special a dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie.

Vă stăm la dispoziție cu orice informație de care aveți nevoie și de asemenea suntem dispuși să vă oferim sprijinul dacă veți aprecia că vă este necesar.

Vă mulțumim!

Cu considerație,

Emil Moise

Președinte al Colegiului Director al Solidarității pentru Libertatea de Conștiință
Doamnei/Domnului Inspector Școlar General al I.S.J. _____

5. Cererea Solidarității pentru Libertatea de Conștiință adresată Ministrului Educației

Stimate Domnule Ministru,

Asociația Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință a fost înființată în scopul promovării libertății de conștiință – ca drept fundamental al ființei umane –, a respectului față de persoana umană și a mediului în care trăiește, a caracterului secular al statului român, în sensul valorilor constituționale, care separă autoritățile publice de biserică, excluzând imixtiunile și asigurând autonomia bisericii în raport cu statul, condiție a unei adevărate libertăți de conștiință.

Prin adresa nr. 29703 din 16.02.2015, Ministerul Educației transmis tuturor inspectoratelor școlare ca până la data de 6.03.2015 să asigure realizarea de către toate unitățile de învățământ informarea elevilor și părinților cu privire la conținutul Deciziei nr. 669/2014 a Curții Constituționale. De asemenea, în aplicarea dispozițiilor deciziei menționate, M.E.C.S. a transmis să se informeze elevii și părinții că cei care doresc să își exercite dreptul de a participa la orele de religie trebuie să se adreseze unității de învățământ cu o solicitare scrisă, oferind un model de cerere în acest sens.

În conformitate cu prevederile actelor și tratatelor internaționale la care România este parte, ale Constituției României, ale legislației naționale și în litera și spiritul dispozițiilor DCC nr. 669/2014, în procesul de informare, cadrele didactice cu funcția de învățătoare/ învățător, ori diriginte/dirigintă au obligația de a nu influența părinții sau elevii în exprimarea opțiunii cu privire la participarea la orele confesionale de *Religie*, obligație care revine și directorilor sau inspectorilor școlari.

În aceste condiții, prin prezenta, vă rugăm ca de îndată să dispuneți înlocuirea din funcțiile de diriginte, director sau inspector școlar-general sau general-adjunct a cadrelor didactice care sunt -- în același timp -- și profesori de *Religie*.

Ținând cont că aceste cadre didactice, în conformitate cu prevederile Legii nr. 489/2006 și ale Legii nr. 1/2011 sunt numite cu acordul cultului pe care îl reprezintă, în condițiile respectării dispozițiilor deciziei Curții Constituționale se află în conflict de interese, faptă sancționată penal.

De altfel, Asociația a sesizat în mai multe rânduri aceste aspecte, conflictul de interese fiind existent și în perioada în care prevederile art. 18 alin. (2) din legea învățământului au fost în vigoare, însă acest aspect este cu atât mai evident acum, în situația expusă.

Din informațiile pe care le deținem, în mai multe școli din România se fac presiuni asupra copiilor și părinților acestora pentru a se solicita participarea la ora confesională *Religie*, faptă deosebit de gravă sancționată prin prevederile Codului penal, aspecte care vă vor fi aduse la cunoștință prin petiții separate.

De asemenea, așa cum am mai menționat, Asociația urmează să inițieze procedurile legale pentru a fi respectate drepturile copiilor. Ținând cont de gravitatea celor semnalate, vă rugăm să dați curs solicitării exprimate în prezenta petiție cu celeritate.

Vă asigurăm, Domnule Ministru, că prin demersul său Asociația urmărește interesul superior al copilului, prin respectarea drepturilor acestuia și ale părinților și prin respectarea prevederilor legale și constituționale.

Vă stăm la dispoziție cu orice informație de care aveți nevoie și de asemenea suntem dispuși să vă oferim sprijinul dacă veți aprecia că vă este necesar.

Vă mulțumim!
Cu considerație,
Emil Moise
Președinte al Colegiului Director al Solidarității pentru Libertatea de Conștiință

6. Model de adresă întocmit de Emil Moise pentru elevii înscriși ilegal la disciplina *Religie* pusă pe site-ul asociației

Domnule Director/Doamnă Directoare,

În calitate de elev/elevă, subsemnatul/subsemnata, clasa a vă aduc la cunoștință că sunt înscris (ă) la ora confesională, facultativă, *Religie*, fără ca eu să fi depus o cerere explicită în acest sens și astfel îmi sunt încălcate drepturile fundamentale la educație, libertatea de gândire, de conștiință și de religie și tratament egal în fața legii.

Prin Decizia nr. 669/2014 a Curții Constituționale, publicată în data de 23.01.2015, s-a admis excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 18, alin (2) din Legea educației nr. 1/2011.

Admițând excepția, Curtea clarifică modalitatea de înscriere a elevilor la ora de *Religie*, precizând că singura variantă legală constituțională este aceea în care pot frecventa orele disciplinei *Religie* doar elevii ai căror părinți au depus o solicitare explicită în acest sens, sau elevii majori în aceleași condiții.

În motivarea deciziei, Curtea Constituțională confirmă caracterul de disciplină facultativă al *Religiei*, subliniind că obligativitatea este a școlii de a oferi această disciplină și nu a elevului de a îi urma cursurile, afirmând explicit caracterul de infracțiune, reglementat de art. 381 Cod penal, în cazul înscrierii obligatorii a elevului pentru studierea acestei discipline.

Respectarea deciziilor Curții Constituționale este o obligație reglementată prin textul Constituției României -- preluată și prin acte normative ale legislației naționale – care, în art. 147, precizează imperativ că de la data publicării acestea sunt general obligatorii. Până la data la care Parlamentul pune în acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, prevederile constatate ca neconstituționale sunt suspendate de drept.

Prin prezenta, vă rog ca de îndată să dispuneți respectarea prevederilor Constituției României și ale legislației naționale, astfel încât la ora de *Religie* să participe doar elevii ai căror părinți au depus o cerere explicită în acest sens, sau elevii majori, în aceleași condiții, fără ca activitatea mea școlară, în ceea ce privește orarul, să fie afectată.

Nume și prenume părinte (și semnătura) Data

Domnului Director/Doamnei Directoare al/a _____

7. Adresa înaintată în luna mai 2015, de Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință, Senatului Universității București cu privire la cazul profesorului universitar Gheorghe Iancu

Către Senatul Universității București

Stimați membri ai Senatului Universității București,

Sunt președintele Solidarității pentru Libertatea de Conștiință și am participat, în această calitate, dar și ca petent care a reclamat neconstituționalitatea art. 18 alin. (2) din Legea Educației Naționale, la masa rotundă ținută pe Realitatea TV, emisiunea „Jocuri de putere”, din 4 martie 2015. Între cei șase invitați la emisiune s-a aflat și dl. Gheorghe Iancu, profesor de Drept constituțional la Facultatea de Drept, Universitatea București.

Mă adresez dvs. cu referire la art. 40 al Cartei Universității București privind responsabilitățile cadrelor didactice și cercetătorilor din Universitate care le cere acestora:

Art. 40 lit. g) să respecte Universitatea, cultura ei organizațională, standardele ei științifice, etice și de calitate și să contribuie prin mecanismele academice la îmbunătățirea acestora;

h) să reprezinte în țară și peste hotare standardele Universității, făcând cunoscute structurile, regulile, conceptele și criteriile acesteia.

Mă adresez dvs. având în vedere și prevederea art. 69 alin. (1), conform căreia Senatul are competența să dispună „sanționarea cadrelor didactice...” [art. 69 alin. (1) lit. y)].

Reproduc o parte din declarațiile profesorului Gheorghe Iancu la emisiunea amintită care sunt grave erori profesionale:

„O decizie a Curții Constituționale nu se aplică direct”.

„În 2014 s-a dat o decizie total aiurea”.

„Singurul (țară) laică recunoscută în doctrina constituțională este Franța [...] absolut singura, din lume ... pentru că în Franța bisericile sunt muzee”.

„România nu este religioasă, este mai mult decât religioasă”.

„Curtea Constituțională .. și mult mai multe prostii spune”.

„De vreme ce 95% [...] este de religie ortodoxă [...] cum poți să spui că copilul botezat [...] adoptă o poziție contrară credinței sale [...] este o aberație”

„Mă refer la aceste decizii (ale CC) care nu au nicio valoare”.

„Deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii [...] dar nu așa ceva”.

De reținut și faptul că profesorul Gheorghe Iancu susține că „disciplina Religia este obligatorie”.

Multe intervenții ale profesorului Iancu sunt disprețuitoare sau direct jignitoare:

„Am vorbit cu mai mulți de acolo, nu mă învață pe ei constituțional, ci eu îi învăț pe ei, chiar dacă e curte constituțională”.

„Curtea Constituțională, curte de bloc”.

„Ce-a fost în capul celor care s-au pronunțat acolo [la Curtea Constituțională]”.

„Se face de râs [...] intrând în contradicție cu mine pe domeniul pe care eu îl știu din 1986...”.

„Să nu mai vorbim ca mahalagii”.

„Ardealul nu gândește așa... (cu privire la înscrierea la ora de religie)”.

„Domnul profesor habar nu are...”.

„... Aoleo!”

„Doamne ferește...” (Își face semnul crucii); „Obligatoriu: ați învățat în clasa întâi...”.

„Aiurea...!”

„Eu când vorbesc, scrieți [...]”.

„Dvs. habar nu aveți de drept...”.

„Dacă știi ce-nseamnă...”.

„Doamne ferește...” (Își face semnul crucii); „Obligatoriu, ați învățat în clasa întâi...”.

Gafele profesionale și serioasele inadecvări de comportament ale profesorului Iancu, selectate mai sus, reprezintă numai o parte dintre cele urmărite de spectatorii postului Realitatea TV la emisiunea din 4 martie a.c. Ansamblul se poate viziona pe site-ul:

http://activenews.ro/video-dezbateri-aprinsa-la-realitatea-tv-pe-cine-deranjeaza-ora-de-religie_1889161.html

Pentru gravitatea celor declarate de profesorul Iancu, este de menționat în mod special acest dialog pe care l-am avut cu domnia sa:

- Emil Moise: „Trebuie să respectăm decizia (CCR) sau nu?”

- Gheorghe Iancu: „Eu zic că nu”

- Emil Moise (adresându-se moderatorului, pentru a primi un răspuns de la dl. Iancu): „Le predă studenților de la facultate că (deciziile ale Curții Constituționale) nu trebuie respectată?”

- Gheorghe Iancu: „O, bineînțeles!”

Considerăm că multe din susținerile profesorului Gheorghe Iancu și comportamentul său din timpul emisiunii reprezintă un afront la statutul de cadru didactic universitar, compromite într-un mod ce nu poate fi supraevaluat imaginea Universității București. Intervențiile profesorului Iancu sugerează idei și atitudini pernicioase pentru educația pe care o dă studenților săi.

Punerea în discuție a cazului prof.univ.dr. Gheorghe Iancu și luarea de măsuri corespunzătoare unei asemenea situații de către Senatul Universității București, pe baza prevederilor Cartei Universității, ar reprezenta o reparație adusă imaginii instituției.

Cu considerație,

Emil Moise,

Președinte, Solidaritatea pentru Libertatea de Conștiință